

Priit Toobal: Seis on 2:1 Keskerakonna kasuks

ELU LÄHEB EDASI:

Keskerakonna peasekretär Priit Toobal (pildil) on koostanud valimiste järel kümneid võrdlustabeleid – nii varasemate kui ka viimaste valimiste tulemuste kohta.

Ta on pidanud hulga koosolekuid, kuulamaks üle riigi kandideerinud või valimisi korraldanud inimeste arvamusi.

Toobal on lugenud meedias avaldatud seisukohti ja pidanud taluma ja kõrvale lükkama ajakirjanike rünna-kuid ning erakonna sise-opositsionäärade süüdistusi.

Toobal kandideeris ka ise ning tuli oma kodumaakonnast Viljandimaalt Riigikogusse. Ta on kinnitanud, et jääb Keski peasekretäriks. Täna annab ta rahva poliitikalehele avameelse intervjuu.

Foto Urmi Reinde

Viimastel päevadel on väga aktuaalseks muutunud meedia spekulatsioonid Keskerakonna valimistulemuste, sisekliima ja esimehe Edgar Savisaare tagasiastumise teemadel. Kesknädal vestles erakonna peasekretäri Priit Toobaliga, et analüüsida valimiskampaaniat ja valimistulemusi ning teada saada, mis Keskerakonnas toimub.

Juba valimispäeva hilisõhtul tembeldati Keskerakond valimiste kaotajaks. Kes on teie arvates nende valimiste võitjad ja kaotajad?

Keskerakond ei kaotanud nende valimiste järel parlamendis oma positsiooni, vaid säilitas selle. 2007. aasta Riigikogu valimistel saime teise tulemuse Reformierakonna järel; nii ka seekord. Kõik hirmujutud ja meedia manipulatsioonid erakondade arvamusuuringutega, et kaotame peale oravate ka Mart Laari juhitud IRL-ile ja Sven Mikseri juhitud sotsiaaldemokraatidele, ei pidanud paika ning osutusid väljamõeldisteks. Keskerakond ei olnud märtsivalimistel kaotaja - 26 kohta parlamendis on väga suur jõud. Nende valimiste kaotajad olid erakondadest kindlasti Rahvaliid ja Rohelised, kes sel korral enam parlamenti ei pääsenudki.

Kaotajaks on veel ka peaminister Andrus Ansip, kes oma häälil mitme tuhande

võrra kaotas, ning võitjaks Tallinna linna Edgar Savisaar, kes neid jälle mitme tuhande jagu juurde teenis. Reformierakonna ja IRL-i vahelised koalitsioonikõnelused on küll alles pooleli, kuid juba on üsna selge, et just need kaks parteid taas võimuliidu loovad. Kui see nii läheb, siis mina julgen küll öelda, et nende valimiste suurimaks kaotajaks on Eesti rahvas, kes saab endale valitsuse, mis ei hooli tööpuudusest, hindade tõusust ja suurest väljarändest ega plaanigi midagi ette võtta, et tavalise inimese elujärge parandada. Vähetähtis pole ka see, et lõppenud valimistsükli aastail 2009-2011 olid kolmed valimised, millest kahel, 2009. aasta Europarlamendi valimised ja 2009. aasta kohalikud valimised, võitis Keskerakond ülekaalukalt. Seega 2:1 meie kasuks. Viimastel nädalatel on olnud teisigi positiivseid signaale. Võitluses Reformierakonnaga

näib mõnedes omavalitsustes saabuvat murrang. Kolm nädalat tagasi kukutasid reformistid meie linna Kiviõlis, nüüd avaldasime umbusaldust nende vastsele meerile - ja keskerakondlane Dmitri Dmitrjev taastas meie positsioonid linnapeana. Sama oli ka Valgas, kus reformistid tahtsid meid koalitsioonist välja tõrjuda, aga käisid omaenese võttest selili. Nüüd on "oravad" Valgas opositsioonis, aga meil üks täiendav abilinnapea koht juures. Positiivseid üllatusi omavalitsustes on oodata veel mujalgi.

Keskerakonna esimees Edgar Savisaar sai 23 000 häält. On seda palju või vähe?

Edgar Savisaar saavutas absoluutse häälterekordi, kogudes oma valimisringkonnas neid 23 000. Seda on rohkem kui suutis praegune peaminister, rohkem kui ükski teine minister, omavalitsusjuht või erakonna esimees. Kusjuures Savisaar võitis, võrreldes eelmiste parlamendivalimistega, häälil juurde, Ansip aga kaotas neid. Samuti võime öelda, et Tallinnas, kus Keskerakond on võimul, saadi väga hea

valimistulemus. Kolmest Tallinna valimisringkonnast kahes võitsime ning Mustamäe-Nõmme ringkonnas jäime napilt maha vaid Reformierakonnast.

Räägime ka kampaaniast ja reklaamidest. Sel korral paistis hästi silma, et nii Reformierakonnal kui ka IRL-il ja sotsidel oli reklaamideks ja kogu valimiskampaaniaks raha oluliselt rohkem kui Keskerakonnal. Milline on Keskerakonna kampaania maksumus?

Analüüsides parlamendierakondade valimiskampaaniate maksumust, näeme, et Keskerakond on teinud kõigist erakondadest selgelt parima tulemuse. Ilmselt kõige väiksema eelarve juures võtta teine tulemus ja edestada neid, kes kulutasid kordi rohkem raha - see näitab valijate tugevat toetust ja lojaalsust. Siinkohal veel kord suur tänu kõigile, kes meie poolt hääletasid! Keskerakonna saadikukoht parlamendis osutub kindlasti kõige odavamalt saavutatuks. Ühe keskerakondliku koha hind Riigikogus on alla 27 000 euro ehk alla poole miljoni krooni. Kõigil teistel erakondadel on need kulud

vähemalt poole suuremad. Palju on räägitud Keskerakonna tasumata kohustustest, mis on peamiselt tekkinud 2009. aasta kahtede valimiste kampaaniatest. Peale neid valimisi tahaksin küsida: millised on teiste erakondade võlad? Keskerakond nende valimistega võlgu ei kasvatanud, vastupidi, oleme neid igapäevaselt vähendanud. Näiteks on ju teada, et sotside valimiskampaania on pangalaenule üles ehitatud ning IRL-il on maksegraafik oma reklaamifirmale jne.

Millist mõju avaldas valimistulemusele enne jõule lahvatanud "kirikusandaal"?

Detsembris alanud Keskerakonna ründamine paremerakondade poolt, kasutades meediat, arvamusuuringuid ja õiguskaitseseorganeid, oli väga ränk ja andis lööke n-ö alla-poolle võõd. Vaatamata karmidele süüdistustele ei olnud lõpuks kellelgi esitada mingeid süütoendeid. Süüdistamisega vaid määrati Keskerakonna ja Edgar Savisaare mainet. "Kirikusandaalil" on kindlasti mõju valimistulemusele. Paremerakonnad võtsid siin jälle välja oma ühe põhirelva

- vene kaardi. Seda kaarti lehvivad paremerakonnad alati, kui ei taheta rääkida olulisest: tööpuudusest, hindade tõusust, elust maal ja igapäevastest hakkamasaamisest. Vene teemaga hirmutatakse eestlastest valijaid, demoniseerides Keskerakonda ja Savisaart. Kogu "skandaali" (loe: valimiseelse poriloopimise) eesmärk oligi hirmutada valijaid, võtta Savisaar "rajalt maha". Alustati ju Keskerakonna ründamist tema juhust. Võib isegi öelda, et Rahvaliidu hävitamine oli justkui proovitöö - kas selline taktika võiks opositsiooniparteist vabanemisel toimida. Rahvaliidu puhul toimiski, nemad valimiskünnist enam ei ületanud. Nüüd on ette võetud järgmine Ansipi valitsusele tüütu jõud - Keskerakond. Lisaks ühekordsele valimistulemusele on "kirikusandaalil" kindlasti mõju kogu poliitilisele kultuurile. Kiskuda valimiskampaaniasse pühakoda, õiguskaitseseorganeid, president - kõik see näitab, et mitte miski ei ole püha! Ja see mõju on palju sügavam ja pikemaajalisem kui ühed parlamendivalimised.

Loe edasi lk 4-5!

Juhtkiri

Riigikogu kohti ostetakse nagu kartuleid Nõmme turul

RAINER VAKRA
Tallinna Nõmme linnaosa vanem

Päike soojendab iga päevaga üha rohkem ja õhus on tunda kevadehõngu. Lumi ja jää näitavad lõpuks ometi taandumismärke.

Tänavu üle nelja aasta oli taas näha tänavatel rohkem erkaid värve - kirjused telke ja silmapaistvaid õhupalle seoses Riigikogu valimisega. Turule minejad võisid kohata erinevas eas inimesi, kes viisakalt teretasid, kinkisid pastapliiatseid, ulatasid lugemismaterjali või tegid lihtsalt kihutustööd. Need olid kindlad märgid, et lähenemas oli demokraatia pidupäev - Riigikogu valimised. Täna on Riigikogu valimised juba ajalugu ja varsti unustatud nagu tunamulune lumi, et taas korduda kaks nädalat vähem kui nelja aasta pärast. Riigikogu äsjavalitud kaheteistkümnes koosseis alustab tööd mõnekümne päeva jooksul, aprilli alguses. Eesti rahvas on oma valiku teinud. Keskerakondlasi on selles Riigikogus kaksikümneks kuus. Ees ootab neli aastat tõsiselt tööd ja pingutusi, et seista oma vaadete ja programmi eest, säilitades Keskfraktsiooni näo ja isikupära.

Kuus aastat tagasi alustasin tööd Nõmme linnaosa vanemana. See periood on mind õpetanud märkama inimesi meie ümber ja pannud mõistma, et ainult ühtse meeskonnana suudame saavutada paremaid tulemusi. Ka rasketel aegadel tuleb seada suuri eesmärke ning jääda raudselt kindlaks oma põhimõtetele. Siis on põhjust tehtule hiljem sirgeselgelt ja uhkusega tagasi vaadata. Kindlasti algab tugev riik tugevast perekonnast ja tugevast omavalitsusest.

Igal linnal ja vallal on oma eripära ning erinevad probleemid. Omavalitsused tegelevad kohalike elanikke puudutavate igapäevaste, pealtnäha väikeste, aga inimese jaoks väga tähtsate ja oluliste

KESKMÖTE:
Riigikogu liikmete eesmärk peab olema see, et riik usaldaks oma kodaniku ning kodanikul oleks põhjust usaldada oma riiki.

küsimustega. Sellistega, mis vajavad kiiret ja kohest lahendamist. Ei saa ju ometi kõikide Eesti maakondade, linnade ja valdade juhtimist Toompeale koondada.

Seepärast peab riigi materiaalne osalus kohalike omavalitsuste tegevuses olema suurem. Eelarves tuleb omavalitsustele ette näha summad eriolukordade likvideerimiseks, näiteks tänavuse erakordse talve puhul läks seda vaja ohutu liiklemise

kindlustamiseks tänavatel ja teedel.

Üksikisiku tulumaksust omavalitsusele laekuv osa tuleb taastada 11,4 protsendilt 11,93 protsendile, nagu oli enne 2009. aasta veebruaris tehtud kärbet, milles läks kaduma ligemalt 440 miljonit krooni.

Tegelikult ju karistati toona omavalitsusi kahekordselt. Kuna riigile laekus, lähtuvalt majanduse langusest, vähem tulusid, siis otsustati suurendada mitmeid aktsiise ja tõsta käibemaks 18 protsendilt 20 protsendile.

Aga mida tehti valdade ja linnade eelarvetega? Kuigi üleriigiliselt oli üksikisiku tulumaks ja järelikult ka omavalitsuste osa selges langustrendis, vähendati ühepoolelt ning jõuga seda tulumaksuosa veelgi. Iga perekond peab rasketel hetkedel saama loota riigi abile. Ei ole õige, et töötul tuleb jätta oma kodu ning otsida sissetulekut ja eluaset välismaalt.

Riigikogu liikmetel peab olema eesmärgiks see, et riik usaldaks oma kodaniku ning kodanikul oleks põhjust oma riiki usaldada. Siinkohal meenub eelmise aasta märtsikuu esimese nädala suurimate internetipõhiste lehtede esikülgedel olnud uudis pealkirjaga "Riigikogu kohti ostetakse nagu kartuleid Nõmme turul". Niimoodi kirjeldas Rahvaliidu aseesimees Kajar Lember oma erakonna-kaaslaste ülejooksmist teise parteisse.

See on hea näide sellest, missugune on seni olnud Eesti poliitiline kultuur ja asjaajamine. Usun, et käesoleval Riigikogu koosseisul on soov ja tahe seda tendentsi muuta. Ainus, mille üle ma siinkohal nõmmelasena rõõmu tunnen, on see, et Nõmme turust on saanud turu kui kauplemiskoha sünonüüm. Ütled – turuplats, mõtled – Nõmme turg.

Kommenteerivad valimisi

REIN REBANE
infotehnoloog

Räägime Riigikogust kui kummitemplit, kui asutusest, mille mõju Eesti poliitikale on tegelikkuses tühine.

Kus on minu arvates põhjus? Selgitan näite varal. Oletame, et Eesti jalgpallikoondis pannakse kokku rahvahääletusega (valimistega). Peatreener Tarmo Rüttille esitatakse nimekirja rohkem hääli saanud jalgpalluritest... Ja siis selgub, et ta saab saata väljakule meeskonna, mis koosneb 10 väravavahist ja ühest ründajast. Lisaks sellele on mängu ajal antud mängijatele õigus lahkuda meeskonnast... vastameeskonda. Aga Riigikogu valimistel ju nii toimitakse! Missugune meeskond saab olla sedaviisi võimekas? Ei ükski!

Meil on kolm võimalust: esiteks, las jääda nii nagu on, ja hädaldame hoolega edasi. Teiseks, anname erakondadele võimu ning nõuame professionaalsust ja täit vastutamist riigi juhtimise eest (rahvas hääletab erakonna poolt, erakond koostab nimekirja, erakonda vahetama saab ka automaatselt Riigikogust priiks jne). Ja lõpuks, keelame erakonnad ja Riigikogu hakkab koosnema "vabameestest", kes oma rahaga on kandideerinud ja valitaks osutuvad. Kujutate ehk ette tulemusi kõigis kolmes variandis.

Kui analüüsida praegu väljakuulutatud riigikogu liikmete haridust ja töökogemust, on rahva tahtel, erakondade mõjutusel ja valimisseaduse abil tekkinud järgmine olukord: juriste 23, ajaloolasi 10, majandusmehi 9, ajakirjanikke 6, rahandusspetsialiste 1.

Kui välja korjata tulevased ministrid ja inimesed, kes loobuvad, muutub Riigikogu komisjonide kokkupanemine pädevatest liikmetest ilmselt võimatuks.

ALEKSANDR TŠAPLÕGIN
ajakirjanik

Kui Eesti veel neli aastat läheb mööda seda rada, mille on ette määranud Ansip ja Laar, kaotab riik viimseidki perspektiivid. Viimase nelja aasta jooksul on nende inimeste hulk, kes elavad allpool vaesuspiiri, tõusnud 20 protsenti. Tõõpuudus on kasvanud neli korda, s.o kuni 100 tuhande inime-

RANNAR VASSILJEV
endine Rakvere linnapea (SDE)

Sotsiaaldemokraadid võivad valimistulemuste üle rahulolu tunda. Eelmise korra kümmele mandaadile lisandus seekord üheksa, millega olime valimiste suurim tõusja. Usun, et valijate toetus näitab: oleme õigel teel ning liigume seatud eesmärgil olla 2015. aastal peaministripartei ja ellu viia visiooni hoolivast ning edukast Eestist.

Valimised andsid signaali, et ühiskonnas on kasvanud ootus suurema solidaarsuse järele. Meie edukuse saavad pikas perspektiivis tagada vaid tark ja hästiasustatud töö ning riigi poolt tagatud võimalus igal inimesel oma andeid arendada ja realiseerida. Kindlasti oli üheks meie trumbiks ühtne, tugev ja värske ideedega meeskond, mis usutavasti ka valijale kindlust andis. Muutused, paindlikkus ja kiire reaktsioon on paratamatu osa tänasest maailmast. Sotsiaaldemokraadid mõistavad seda. Lähtume sellest nii oma erakonnas kui ka laiemalt kogu ühiskonnas. Hea meel on ka selle üle, et meie toetus on regionaalselt oluliselt laienenud. Lisaks võidule Järva- ja Viljandimaal suutsime saavutada teise koha Kagu-Eestis, Lääne-Virumaal, Läänemaal ja saartel. See näitab muu hulgas usaldust SDE-le kui regionaalpoliitika eest seijale. Üldiselt jäid 2011. aasta Riigikogu valimised meelde kui konstruktiivsed ja sisukad ning löid head eeldused poliitilise paradigma muutuseks Eestis.

seni. Riigireservid on peaaegu ära kulutatud ja valitsus plaanib juba laene võtta.

Muidugi, kuni 80 protsendi ulatuses puudutavad vaesus ja töötus venelasi. Kuid nelja järgmise aasta jooksul, kogedes jätkuvalt "suurepäraselt" liberaalsust, hakkab seda enda peal tundma ka üha rohkem eestlasi. Venelased aga asuvad aktiivsemalt emigreerima. Nende asemele jõuavad siia hiinlased ja moslemid; muidugi, kui nad tahavad tulla nii vaesele maale...

Jah, üldiselt morn on tulevik, mis avaneb Eesti riigi jaoks niisuguste valimistulemuste valguses.

Ajakirjanikud polnud suured häältemagnetid

Tuleb tunnista, et seekord kandideerinud tegevajakirjanikud polnud erilised häältemagnetid.

Tallinnas 2. valimisringkonnas kandideerinud Sirbi peatoimetaja Kaarel Tarandi (*pildil*) 2287 häält pole küll tema venna Indreku kasvu tulemus, kuid ajakirjanike arvestuses valimisvõidu saavutamiseks sellest piisas. Nii üle-eestilises arvestuses kui ka oma valimisringkonnas. Roheliste Riigikokku viimiseks sellest siiski ei aidanud. Eesti Ekspressi kolumnist sotsiaaldemokraat Barbi-Jenny Pilvre-Storgard sai selles valimisringkonnas 1187 häälega ajakirjanike teise koha ning KesKus-i peatoimetaja Juku-Kalle Raid 1097 häälega kolmanda koha. Üleriigilises arvestuses jäid nad vastavalt kolmandaks ja neljandaks. Üleriigilises arvestuses tuli teisele auhinnalisele kohale Kanal2 Vösareporter – Peeter Vösa, kes sai Keskerakonna esinumbrina

Lääne-Virumaal 1936 häälega koha Riigikogus. Viienda koha üleriigilises arvestuses sai Ajakirjanike Liidu esimees, Maalehe peatoimetaja asetäitja Peeter Ernits, kes kogus Võru–Valga–Põlva ringkonnas Rahvaliidu esinumbrina 810 häält. Kuuendaks jäi Kanal2 prominentne uudistereporter Üllar Luup Roheliste toodud 604 häälega. Tema kolleeg samast kanalist Heiki Valner tõi samale erakonnale Tallinna 3. valimisringkonnast 417 häält. Sotsiaaldemokraatide nimekirjas uut algust üritanud Kanal2 ilmamees Peep Taimla sai Tallinna 1. valimisringkonnas 97 häält. Väljaannete kaupa oli pingeriida järgmine: 1. Kanal2 ja 3054 häält; 2. Sirp 2287 häält; 3. Eesti Ekspress 1187 häält; 4. KesKus 1097 häält; 5. Maaleht 810 häält.

Kn

HIIBUSE NÄDAL

MITTE TÖÖTUTE JÄRJEKORD EGA ROKIKONTSERDI PILETISABA, VAID UUTE MINISTRIKOHTADE JAGAMINE KOALITSIOONIS

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Urmi Reinde urmi@kesknadal.ee 6 274 583
Poliitikatoimetaja Ivari Vee ivari@kesknadal.ee 6 274 573
Uudistajuht Indrek Veiserik indrek@kesknadal.ee 6 274 571
Toimetaja Tiit Maksim tiit@kesknadal.ee

Toimetuse käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post.
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

Baltikum päästis Rootsi pangad kriisist

11. märtsi Eesti Päevalehes ilmus režissöör Andres Maimiku artikkel, milles ta väljendas oma poliitväsimumust, peamiselt siunates poliitikut selle eest, kui mõttevaesed ja eemaletõukavad nad on. Kesknädala tähelepanu köitis selle artikli lõppu lisatud Eimar Rahumaa kommentaar:

[---] "Lohutuseks vaimukale autorile. Eilses Rootsi ajalehes "Metro" tänab kirjanik ja filosoof Johan Norberg lätlast ja eestlast selle eest, et nad päästsid rootslased kriisist ära. Ülejala kiirtõlge. Kaks aastat tagasi, kirjutab autor, ootasime me kõik suurt lopsu. Meie pangad olid lõdvalt välja laenanud 500 miljardit SEK-i. Kui finantskriis tuli, siis Eestit, Lätit ja Leedut tabas see hirmsal kombel, investeringud pagesid ja eksport kukkus ning BNP langes 15% ringis. Edasi räägib ta sellest, et kui Balti riigid oleks devalveerinud oma valuutad, siis Rootsi pangad oleksid kokku kukkunud. (Seda on muuseum tunnistanud ka Rootsi rahandusminister Anders Borg otsesõnu jaanuaris k.a. - E.R). Aga nad ei teinud seda. Lätlased vähendasid riigitöötajate palku 30% võrra, haiglaid ja koole suleti ning eestlased langetasid omi palku 10%.

Nad võtsid vastu meie lopsu - ja tegid seda halisemata ja vastu hakkamata.

...Balti inimesed ei karistanud isegi neid poliitikut, kes ordneerisid neile selle kibeda arstirohu. Täiesti uskumatult nad tasusid neile - möödunud aasta oktoobris valiti Dombrovskis läti rahva poolt suurenenud enamusega tagasi ja möödunud nädalal valimistel Ansip ja ta koalitsioonipartei esindus kasvas parlamendis.

Milline ebatõenäoline visadus. Kui teised eurooplased astuvad naela jalga või peavad seadma suud sekki mööda, siis nad loobivad ümberringi kas mädanenud puuvilja või suitsupomme. Kui baltlastel läheb kiiva, siis nad ei süüdistata teisi - isegi siis mitte, kui see on põhjendatud -, vaid käärivad käised üles ja töötavad kõvemini. Nad päästsid meid sedakord, ent säärase mentaliteediga sõidavad nad meist varsti mööda, uskuge minu sõnu, "lõpetab autor." [---]

Kesknädal kutsus üles meediat arutama teemal: kui Balti riigid oleks devalveerinud oma valuutad, kas siis Rootsi pangad oleksid kokku kukkunud?

Ene Ergma ja Toomas Vareki portreemaalid Riigikogu galeriis

Riigikogu aseesimees Jüri Ratas avas esmaspäeval X ja XI Riigikogu esimehe (2003-2006 ning 2007-2011) Ene Ergma ja X Riigikogu esimehe (2006-2007) Toomas Vareki portreemaali Toompea lossi Riigikogu esimeeste ajaloolises galeriis. Uuemast Eesti ajastriipusid seal varem Ülo Nugise ja Toomas Savi pilt, mille olid maalinud vastavalt Evald Okas ja Aapo Pukk.

URMI REINDE
tekst ja foto

Ergma portree autor on kunstnik Laurentius (kodanikunimega Lauri Sillak) ning Vareki portree maalis kunstnik Orest Kormašov.

Riigikogu kantsleeri pressiteate järgi ütles portreede piduliku avamise läbi viinud Riigikogu aseesimees Jüri Ratas: "Näen siin neid, kes juhtisid meie iseseisva riigi taastamist ja kindlustamist. Aga selles portreokogus on ka need, kes on juhtinud meie õigusriiki uutele tasanditele. Kõigile südamest tulev tänu tehtu eest. Ene Ergma, ainuke naine selles galeriis, on suutnud liita akadeemilise sügavuse poliitilise tahtega, ja Toomas Varek

VALMIS! Toomas Vareki, Vareki kui Riigikogu esimehe portree ja kunstnik Orest Kormašov on ühise tööga lõpule jõudnud.

moodsa poliitmetodoloogia rahvatarkusega."

Mõlemad spiikrid kõnelesid portree valimiskäigust ja tänasid kunstnikke omalt poolt. Varek ütles, et nad võtsid kunstnikuga luksuse eemal-duda mõneks ajaks argipäevavaru, et teineteist tundma õppida. "Nautisin loova inimese tegevust, lisades oma senisesse tegevusse ka võimaluse olla modell," oli Varek

tulemusega igati rahul. Varekut maalitud Kormašov jäi tagasihoidlikuks - oma sõnul teinud ta pool aastat mõttetut tööd, ja alles viimasel päeval saanud pilt selline, nagu ta tahtis. Jüri Ratas meenutas kokkutulnuile humoorikaid legende, mida riigikogulased nii Savi ja Ergma kui ka Vareki kohta räägivad. Samuti ütles Ratas, et meie riiki on ehitatud 90 aastat ja et uute portreede lisamine

galeriisse kinnitab, et meie riik kestab edasi.

Kahjuks Ülo Nugis puudus avamiselt tervislikel põhjustel. Lilled kõigile asjaosalistele ning klaas šampanjat kahe Riigikogu koosseisu vahelisel ajal andsid hetkeks piduliku ja rahuliku tunde pärast valimiskampaania-aegset negatiivsust ja enne järgmist nelja aastat tõsist tööd.

Valimised on meeskonnamäng!

Valimistulemused polnud veel lõplikult saabunud, kui juba oli kuulda esimesi noote, et on aeg muudatusteks. Sellest on juttu olnud varemgi, kuid väga aktiivseks muutus see alates detsembrist, kui võis kuulda pidevalt Kapo süüdistusi Keskerakonna esimehe Edgar Savisaare aadressil.

On paraku kaheldav, kas Kapo töötajad on siiski üdini ausad, sest konkreetseid fakte neil Savisaare vastu polnud. Selle taustal tundub, et kõik oli üks osa valimistsirkusest. Võimuorganite autoriteet on viimasel ajal erinevate korruptsioonijuhtumite tõttu palju kannatanud. Näiteks alles paar nädalat tagasi mõisteti pistisevõtmises süüdi endine kõrge politseiametnik.

Kohe pärast valimistulemuste saabumist alustati taaskord Savisaare süüdistamisega. Meeskonnaspordis on tavaks saanud, et kaotuse korral süüdistatakse ennekõike treenerit. Pärast valimisi on mitu keskerakondlast meedias sõna võtnud: viga on ennekõike juhis.

Meie leiame, et tähtis pole hakata üksteist süüdistama, vaid tuleb vaagida üheskoos tulemusi - kogu juhatus koos esimehega vastutab tulemuste eest võrdselt. Savisaar tegi Riigikogu valimiste kõigi aegade rekordi, talle pole midagi ette heita, ning kritiseerijad peaksid ennekõike peeglist vaatama ja tõsiselt mõtlema, kas nende isiklik panus meeskonna edusse oli piisav.

Ei ütleks, et Keskerakonnal läks valimistel väga halvasti. Kaotasime küll kolm kohta, kuid sotsiaaldemokraadid võitsid jällegi tublisti juurde, mis annab meile kahe peale kokku 45 mandaati 101-st. See näitab, et rahva seas on vasaktsentristlikele vaadetele siiski suur usaldus ning arvame, et kui jääme sotsidega opositsiooni, suudame ka oma valijaskonna eest edukalt seista. Seda muidugi juhul, kui jätkuvad hea erakonnasisene koostöö ning usaldus, mis on meile seni häid tulemusi toonud.

Meeskonnaspordis on kõige tähtsam logo särgi ees, mitte mängija nimi seljal!

Oliver Liidemann

Keskerakonna Kesklinna juhatuse liige

Raivo Tammus

Keskerakonna Noortekogu esimees, Keskerakonna juhatuse liige

Kiviõlis on taas võimul Keskerakond

Täna toimunud hääletusel umbusaldati Kiviõli reformierakondlasest linnapead Aleksander Apolinskyt. Kiviõli linnapeaks valiti tagasi keskerakondlane Dmitri Dmitrjev.

Reformierakonna linnapea ja IRLi abilinnapea said võimul olla vaid kolm nädalat kui toimus umbusaldushääletus. Umbusaldust toetasid keskerakondlased ja ka Kiviõli volikogu esimees.

"Mul on hea meel, et meie liikmed suutsid jääda kindlalt tihisele meelele ning saime toetuse ka volikogu esimehelt," ütles taasvalitud linnapea Dmitrjev. "Nüüd saame jätkata oma vahepeal pooleli jäänud tegemisi ning töötada edasi Kiviõli eduka arengu nimel."

10. märtsil

Transiidiskandaal!

IRL ja Reformierakond konkureerivad transiidiäris

Puhkenud on skandaal transiidiäris. Tuntud transiidiäriees Anatoli Kanajev käib ringi, mossitab ja teeb nägu, nagu oleks teda sügavalt petetud.

Tallinna Sadamas toimus konkurss, kus otsustati sadamale kuuluva maatuiki rentimine konteineriterminali ehitamiseks. Kanajevi transiidikeskus lootis maatuiki enda kätte rebida, sest nende poolt ajas asja IRL-i põhiline lobbist Indrek Raudne. Tavaliselt arvatakse, et Raudne on laisavõitu ega liiguta lillgei, kui pole saanud korralikku ettemaksu. Nii olevat olnud ka seekord. Vaid selle vahega, et Raudne olla teinud kehva tööd ja konteineriterminal libisenud hoopis teise firma kätte! Sahistatakse, et võitjate seljataga seisab müürina tuntud vene ärihai Generalov, kes hiljuti ka Eestis viibis ning majandusminister Partsiiga kohtus. Võib-olla mängis Parts Raudse üle? Nii kahtlustavadki asjale lähemal seisvad inimesed.

Teised usuvad, et hoopis Reformierakond näitas oma jõudu ja kutsus IRL-i tege-lased Tallinna Sadamas korrade. On ju reformistidel nii sadama juhtkonnas kui ka nõukogus selge ülekaal.

Kesknädal heameelega lohutaks Anatoli Kanajevit! Kõik märgid viitavad, et Raudne ei teinud talle tünga. Mees tegi hoopis palehigis tööd ja püüdis anda parima, et Kanajev tõesti maatuiki kätte saaks. Välja kukkus aga nagu ikka, kui IRL-i ja Reformierakonna ärihuvid kokku põrkavad. Kõigepealt süüakse väikese Peetri leivakott tühjaks, ja siis vaadatakse, kuidas edasi...

Terased mõtted

"A. Ansip praalib: valitsuse asi polevat töökohti luua. Aga K. Päts laskis ehitada Tootsi briketitehase, Kehra tselluloosivabriku jpm. Ja majandus õitses ning inimestel oli tööd." ANTS TAMME, Videvik

"Minu jaoks on loomulikult must huumor, et kõik "demokraatlikud" parteid soovivad koostööd dissident Jüri Kuke elu hävitajaga. Aga ainult Savisaare võimuses on, et sama mees ei hävitaks kogu eesti elu."

Kirjanik REET KUDU arvamus Eestis parlamendivalimiste tagajärjel kujunenud olukorra kohta.

"Sotside edu üheks punktiks on ka see, et Toomas Hendriku kuvand on sotside portreest täiesti välja visatud. Minu arust sama oluline samm kui JP kõrvalesuunamine."

TARMO RIISENBERG blogis

Memokraat 8. märtsil

(Toimetuse märkus: JP=Juhan Parts)

"Tegelikult on mul tore näha, et Keskerakonna esimees ka opositsioonis olles paljude arvates rohkem vastutust kannab kui peaminister."

Eesti Maaülikooli Üliõpilasesinduse juht SILVER KUUSIK Facebookis 11. märtsil 2011

Miks läks nii nagu läks?

Keskerakonna tulemus valimistel ei olnud halb. Võitsime Tallinnas, kaotasime üleriigiliselt vaid mõne koha, hoolimata mitu korda väiksemast kampaanielarvest. Paljud valijad jäid Keskerakonnale lojaalseks, hoolimata meedias avaldatud survest.

LAURI LAASI
Keskerakonna Kristiine piirkonna esimees

Paremerakondade eelis oli parem klapp üleriigilise erameediaga ja mõju riigimeediale.

Samas oli Keskerakonnal see eelis, et parempoolsete valituse ajal oli ränk majanduskriis, üle 10% elanikkonnast kaotas töö, inimeste sissetulekud vähenesid järsult. Valitsus on kärpinud kõikvõimalikke toetusi, tõstnud makse ja aktsiise ning koguni kehtestanud uusi. Paremerakonnad pidid loobuma ka mõne oma suuremgi valimislubaduse täitmisest.

Osa valijatest olid rahulolematud riigis valitseva olukorra ja valitsuspoliitikutega, eriti reformierakondlastega. Enamik neil valimistel antud hääli olid just protestihääled Ansipi ja Reformierakonna vastu. Muide, ka arvestatav osa IRL-ile antud häältest on tegelikult hääled Reformierakonna ja Ansipi vastu (IRL kui Reformierakonna alternatiivparentiival), SDE ja KE valimistulemusest rääkimata.

Keskil puudub teda toetav üleriigiline meedia

Sellel, miks need valimised ei kujunenud Keskerakonnale nii edukaks, kui olid kohalikud või Europarlamendi valimised 2009. aastal, pole ühte suurt põhjust. Tuleb vaadata, kus läks hästi ja kus mitte. Kesk võitis Tallinnas ja Ida-Virumaal. Mis on neis piirkondades erilist? Peale selle, et mõlemas piirkonnas on palju vene rahvusest kodanikke, on suurim erinevus see, et Tallinnas ja Ida-Virumaal on Keskerakonnal võimalik oma sõnum inimesteni viia, kasutades munitsipaal- või kohalikku meediat (Tallinna linnalehtedest ja televisioonist räägitakse palju, aga tegelikult on ju ka Narvas, Kohtla-Järvel ja Sillamäel oma meedia - ajalehed, raadio, televisioon). Üle riigi Keskerakonnal võimalust oma sõnumit selgitada ei ole.

Varasematel valimistel on seda kompenseeritud massiivse makstud reklaamiga üleriigilistes meediakanalites. Oleme kampaaniakuludelt olnud selgelt esimese kahe seas. Seekord olid kampaaniakulud märkimisväärselt madalad. Ja tulemus on käegakatsutav.

Oma valijad

Turundusest on teada tõde, et kaupade elutsükli lõpus müüvad nad veel mõnda aega, ilma et reklaami ja pakendisse täiendavaid vahendeid pannakse - vilja kannavad varasemate perioodide investeeringud ja tarbijate lojaalsus. Ajapikku nn vana rasva mõju siiski kaob. Paljude valijate jaoks on Keskerakond endiselt esimene eelistus ja nad ei tule veel selle peale, et hääletada kellegi teise poolt.

Osa valijaid aga juba muutis meelt (Keskerakond kaotas kohti ning uusi hääli püüda ei õnnestunud, sest inimesed eelistasid sotsiaaldemokraate. Kusjuures põhjus oli just ärajäänud reklaamikampaanias. Sellele viitab ka see, MILLAL valijate eelistused muutusid - tuginedes avalikele uuringutele, siis sotside toetusele ei mõjunud dramaatiliselt Jüri Pihli vahetamine Sven Mikseri vastu ega kasvanud sotside toetus ka kirikuskandaali järel. Nad tõusid kiirelt viimastel nädalatel, kõige intensiivsema kampaania ajal, kui algas n-ö lausreklaam ning inimestele teadvustus, et nüüd on aeg teha oma otsus. Siis hakkasid seni eelistuseta inimesed mõtlema ja otsustasid toetada teisi peale Keskerakonna.

Viimane õhtu teles päästis kurvemast

Ütleksin veel, et Keskerakonna nõrgema tulemuse põhiliseks põhjuseks oli siiski peaaegu ära jäänud kampaania. Raha oli lihtsalt vähem. Kõik muu, näiteks poliitilised põhjused, pole minu meelest nii olulised. Sest nendes piirkondades, kus Keskerakond sai oma sõnumi inimesteni viia (Tallinnas ja Ida-Virumaal), ta ka võitis. Kõikjal mujal aga, kus domineeris teise poole kampaania, läks Keskerakonnal märkimisväärselt kehvemini.

Olen muide ka veendunud, et viimase õhtu teledebatt mõjutas seisu märkimisväärselt. Selle saatega, kus inimesed nägid ja kuulsid, mida Keskerakond esindab, võitsime kindlasti juurde mõne mandaadi. Oleks see saade meie jaoks mingil põhjusel ebaõnnestunud, oleks seis olnud märksa kurvem.

Enne kui anda hinnangut 2011. aasta Riigikogu valimiste tulemustele, tahaksin kampaaniatehniliselt ja sõnumitehnoloogiliselt analüüsida ajavahemikku 2007-2011. 2007. aasta valimised lõppesid olukorras, kus Reformierakond võitis Keskerakonda 1%-ga. Selline sisuliselt võrdne seis tekkis peale kaht aastat koalitsioonis ja koos võimul olekut.

PAAVO PETTAI
erakonnaväline kampaaniajuht

Paljud arvavad tänini, et see koosseis oli Eestile kõigi aegade parim. Valitsuses olid kahe suurima erakonna esindajad, kes katsid suurima võimaliku osa ühiskonnast. Koostöö toimus hästi ja kumbki sai mõistlikul määral oma programmi realiseerida.

Pronkssõdur – parim kampaania

Valimiste üle noatera võitmine alarmeeris kahtlematult Reformierakonna strateegiaüksust. Analüüs näitas: sellise koosluse jätkumine võib viia selleni, et Keskerakond jõuab tänu laiemale kandepinnale ühiskonna erinevates osades

liidrikohale ning olukord väljub „oravate“ kontrolli alt. Loogiline ja pragmaatiline arvestus näitas, et uues koalitsioonis tuleb koostöö Keskerakonnaga igal juhul välistada. IRL-i ja sotsialistide näol ei olnud uusi partnereid vaja kaugelt otsida. Ent ka uues koalitsioonis oli vaja jõudude vahetorkindlalt paika panna, ning võimalus, et keegi osapooltest võiks ringi mõelda, oli vaja välistada.

Reformierakonna strateegiaüksus viis läbi suurepärase kombinatsiooniahela, mida isiklikult liigitaksin poliit-tehnoloogia meistriklasse. Matemaatilises mõistes oli operatsioon „Pronkssõdur“ Eesti lähiajaloo parim kampaania eelkõige seetõttu, et mitte keegi pole enne ega pärast suutnud ühe aktsiooniga tõsta ühe partei reitingut sellisel määral. Kui reitingu tõusu võib pidada tagajärjeks, siis meistriklasseks muudab operatsiooni kolme eesmärgi üheaegne ja kohene täitumine. Esiteks, IRL-ilt löödi üle rahvusliku erakonna kuvand, teiseks, Keskerakond ja Savisaar tembeldati ürgvaenlaseks, kolmandaks, saadi kinnitus NATO ja „Ameerika

telje“ pidavusele.

Reformile ootamatu majanduslangus

Hinnates, milliseid rahvusvahelisi, rahvuslikke ja majanduslikke riske seejuures võeti, saab aimu tegelike panuste suurusest. Planeerimatu kaasproduktina lõi see ka peaaegu poolteiseks aastaks puhvri, millega Reformierakonnal õnnestus vältida ülestunnistust, et majandus kivina langeb. Viimaseks Reformierakond kahtlematult valmis polnud ning Keskerakond saavutas kaks kindlat võitu nii Europarlamendi kui ka kohalikel omavalitsuste valimistel. Inimestega asjaajamises ja praktilises tegevuses pole

omavalitsuste valimisi oli Reformierakonnal selge, et valimisvõit Riigikogu valimistel on äärmiselt küsitav juhul, kui ei suudeta välja tulla millegi tõeliselt mõjuvaga. Et valik langes taas „vene kaardile“, on loomulik, sest see on töötanud peaaegu laitmatult ning töötab teatud ulatuses ilmselt veel vähemalt kahe põlvkonna vältel. Ründaja riskid on siin minimaalsed, Keskerakonna kaitsepositsioonid on haprad ja manööverdamisruum väike. Siiski ei olnud „idaraha“ aktsioon oma ulatuselt ja tasemelt „Pronkssõduriga“ võrreldav. Mõju kestis suhteliselt lühikest aega ja isegi ETV erakonnaesimeeste debatis ei tõstatatud teemat ei ajakirjanike,

Hinnanguliselt jäi Keskerakonna seekordne eelarve umbes kolm korda väiksemaks kui Reformierakonnal ja IRL-il ning umbes kaks korda väiksemaks kui SDE-l. Nendes tingimustes võib 26-kohalist tulemust pidada väga heaks.

Reformierakond kunagi tugev olnud, kuid visionääradena ja helge tulevikukuvandi loojatena on nende strateegiaüksus võimekas. Visioon eurost kui paremast tulevikuväljavaatest oli taas hea leid, mis hoidis erakonna reitingut stabiilsena.

Pärast 2009. aasta kohalike

saatejuhtide ega osalejate poolt. Kui tahta uskuda uuringute tulemusi, siis 3%-se mõju see Keskerakonna valijatele siiski avaldas.

Avaliku arvamuse manipulatsioon

Viimase kahe nädala strateegilisteks teemadeks olid

Toobal: Seis

Algus lk 1

Töite paralleeli Rahvaliiduga. Kas see, mis juhtus Rahvaliiduga, on tõesti ka Keskerakonna ja teiste Eesti opositsioonijõudude tulevik?

Kõik on elus võimalik, aga loodan, et Keskerakond on kõvem pähkel ja keskera-kondlased on kõvemast puust. Arvan, et Rahvaliidu lagunemine ei juhtunud kogemata ning et seda protsessi juhtiti väljastpoolt Rahvaliidu, aga vigu tehti ka "omade" poolt. Mulle on viimastel päevadel helistanud paljud endised rahvaliidlased ja tänased keskera-kondlased, hoiatades, et me ometi sedasama viga ei teeks, mida rahvaliidlased tegid, kui oma esimehest lahti ütlesid. Nemad on näinud, kuidas see ühele suurele erakonnale mõjus. Ärme siis kordame sama - tark õpib teiste vigadest.

Mitmed erakonnad on mõista andnud, et on nõus Keskerakonnaga koostööd tegema üksnes siis, kui Savisaart partei eesotsas pole. Kas võtate seda tõsiselt?

Sean kahtluse alla mesijutu koostööst Keskerakonnaga, kui selle esimees ei oleks Edgar Savisaar. Õppigem lähiajaloo ja meenutagem 1995. aasta "Iindiskandaali". Suure suuga lubati siis Savisaare tagasiastumise korral koostöö jätkamist valitsuses. Läks vaid kuu, kui Keskerakond tõrjuti ikkagi opositsiooni. Olen surmkindel, et sama korduks ka nüüd - kui Savisaar astuks tagasi, siis vastastele sellest ei piisaks. Ikka võtab Reformierakond endale kaissu mugava mõmmibeebi IRL-i.

Kas erakonna esimees peaks võtma vastutuse valimistulemuste eest? Mõned erakonna poliitikud on avaldanud arvamust, et Savisaar peaks erakonna juhi kohalt lahkuma. Kas jagate nende arvamust?

Kaaludes kõiki fakte, hoiatusi, kogemusi ja eeldusi, leian, et Keskerakonna esimees ei tohi praegu erakonna esimehe kohalt lahkuda isegi siis, kui ta seda justkui erakonna nimel kaaluma hakkaks. Jutte Savisaare "mahavõtmisest" pean lapsejutuks, olles neid kuulnud niikaua, kuni mäletan.

Erakonna esimees ei vastuta mitte üksnes valimistulemuste eest, vaid ka palju muu eest erakonna tegevuses. Aga vastutust ei kanna esimees üksinda. Vastutavad juhatus, peasekretär, büroo, piirkondade ja osakondade juhid jne. Maakonna valimistulemuse eest vastutavad ennekõike ikka piirkonna esimees koos piirkonna juhatusega ning alles seejärel erakonna büroo, juhatus ja esimees. Saaremaa piirkonna esimees Kalle Laanet on üks neist, kes Savisaare tagasiastumist on nõudnud. Keskerakond kaotas nendel valimistel Saaremaal hääli. Kas Laanet julgeb nüüd võtta vastutust? Kas tema on piirkonnajuhi kohalt lahkumise teatanud, nii nagu ta seda Savisaarelt nõuab?

Ain Seppik on ette heitnud, et erakond ei taha valimis-tulemusi analüüsida. Millest seesugused etteheited?

Loomulikult on vaja valimistulemusi analüüsida ning välja pakkuda lahendusi, kuidas järgmistel valimistel Keskerakonna toetajate hulka kasvatada ja erakonna positsioone parandada. Selle nädala esmaspäeval aru-

tas ja vaagis erakonna juhatus mõõdnud valimistel toimunud kampaaniat ja tulemusi. Tahan siinkohal ära märkida, et nimetatud arutelust ei võtnud osa üks peamisi kritiseerijaid, juhatus liige Kalle Laanet, kes pidas targemaks Taisse puhkusereisile sõita. Selline asi ei kõlba, eelmisel korral kiskus ta tüli üles ja lendas siis ise Hiinasse. Nüüd

Kui Savisaar astub tagasi, siis sellest NEILE ei piisa. Ikka võtab Reformierakond endale kaissu mugava mõmmibeebi IRL-i.

samamoodi, ainult sõit läks veel kaugemale. Aprillis toimub erakonna volikogu koosolek, kus samuti, üheskoos piirkondade esindajatega, analüüsitakse valimistulemusi ja tehakse järeldusi. Keskerakond sai nendel valimistel ligi 9000 häält vähem kui neli aastat tagasi. Ain Seppik, kes tollal

erakonna valimiskampaaniast

Foto Martin Siplane

NUTT JA HALA EI AITA: Keskerakonna valimispeol Meritoni hotellis olid kõige masendavad hetked, kus hangus valimiskomisjoni infoedastus ja tabloo näitas erakonnale vaid mõnisteist kohta parlamendis. Kui poolteist tundi hiljem selgus, et kohti on tervelt 25 ja üks tuli õhtu edenedes veel juurdegi, muututi rõõmsamaks ja lasti kelmikatel etteastetel ning Henrik Normani, Sergei Maasini, Sulo ja Mait Maltise lauludel kõlada. Hiljem tabas erakonda meediahüsteeria, millega läks kaasa ka mõni keskerakondlane. Täna lehes analüüsivad Pettai, Laasi, Toobal, Raave jmt olukorda rahulikumat.

manipulatsioonid avaliku arvamuse uuringutega ning Keskerakonna ja Savisaare kaotajaks taandamine. Sobiv oleks siinkohal meenutada

meie seast juba lahkunud professor Uno Mereste sõnu: "On olemas vale, suur vale ja statistika." Keskerakonna kampaaniameeskonnale olid need

kampaania raskeimad hetked, sest olles siiski harjunud teatud ulatuses uuringutulemustega arvestama, ei aimanud me kohe rünnaku

suunda. Oma võimekuse tõestamine oli ka eelarve piiratud töttu keeruline. Hinnanguliselt jäi Keskerakonna seekordne eelarve

umbes kolm korda väiksemaks kui Reformierakonnal ja IRL-il ning umbes kaks korda väiksemaks kui SDE-l. Nendes tingimustes võib 26-kohalist tulemust pidada väga heaks, sest ühe saadikukoha hind tuleb konkurentsilt kõige odavam Keskerakonnal. Kolme koha kaotus on kahtlematult probleem saadikukandidaatidele isiklikult, kuid erakonna tervikpositsiooni ei halvanud see kuigivõrd. Valijate lojaalsus erakonnale neil valimistel oli tasuks eelmistel kordadel tehtud investeeringute eest. Järgmistel valimistel sellele võimalusele enam loota ei saa.

Diskrediteeri liidrit, ja saad konkurendist lahti!

Kui võrrelda erakondade esimeeste maine osakaalu partei üldkuvandis, on see Keskerakonnal kahtlematult suurim. Kampaania olulisim muutus oli see, et Reformierakond oli esimeeste puhul sunnitud teist kohta jagama sotsialistidega. Sven Mikser, olles tegutsenud mitmes meie valimisköögis, näitas end hea ülevõtja ja positsioonileidjana. See kinnitab, et selge liidri olemasolu toob kasu igale erakonnale. Liidri diskrediteerimise strateegia on sama vana kui poliitika. Kõik erakonnad kaitsevad seetõttu oma liidrit nagu malingas kuningat. Kui kuningas langeb, kipub ka mäng läbi olema. Seega nõud-

mised, mis tulevad konkurentide ja meedia poolt Savisaarest kui liidrist loobumiseks, on arusaadavad, sest see võiks viia Keskerakonna reitingu vertikaalsesse langusesse. Hinnanguliselt võivad sellised nõudmised, kui neid toetatakse ka mingi väikese osa erakonnaliikmete poolt, mõjutada valija käitumist 1 kuni 1,5 mandaadi ulatuses. Antud juhul tegid selle töö ära need erakonna liikmed, kes valimiskampaania ajal andsid negatiivseid intervjuusid ja kutsusid üles erakonna esimehe tagasiastumisele. Erakonnavälise kampaaniajuhina tunnen alati kahetsust, kui isiklikud ambitsioonid seatakse kõrgemale organisatsiooni omadest ning tulemus seetõttu kannatab.

Nende kolme komponendi (idaraha, uuringud ja liider) arvele võibki suures osas kirjutada kolme koha kaotuse. Kõik vead on teatavasti parandatavad. Meeskondlikult on tulemus hõbemedali vääriline ning individuaalarvestuses sai Edgar Savisaar kulla kui Eesti Vabariigi kodanike poolt enim toetatud parteijuht.

„Pole paha!“ ütles Mati Alaver.

Kui veel tulemusi harutada, siis Keskerakonna kindel valimisvõit Tallinnas loob väga hea positsiooni kohalike omavalitsuste valimiseks 2013. aasta sügisel. Ettevalmistused selleks on juba alanud.

on 2:1 Keskerakonna kasuks

Laanet

kandideeris, sai ligi 4000 häält, seekord oli ta otsustanud mitte kandideerida ja tema häälled jäid saamata. Aus olnuks ikkagi kandideerida ja häälled koju tuua. Nüüd hiljem targutada ja õigust nõuda pole aumehelik käitumine, eriti veel aukohtu esimehele.

Millega te Evelyn Sepa olete välja vihastanud?

Evelyn Sepp on kuri oma niru tulemuse üle valimistel. Ütleb, et oli üldnimikirjas liiga taga. Aga kui Sepp olnuks üldnimikirjas

Sepp

Savisaare järel ja Kadri Simsoni asemel number kaks, poleks ta isegi siis oma ringkonnast parlamenti pääsenud. Sepp sai 413 häält, mis on allpool seda kvooti, mis üldse võimaldab ringkonnanimikirjas valituks osutada. Tal tulnuks koguda isiklikult rohkem häält. Selles, et ta hakkama ei saanud, ega suutnud valijatelt neid häälti saada, pole süüdi Savisaar, Simson ega isegi mitte Toobal.

Neid, kes on oma isikliku tulemuse pärast õnnetud ja kibestunud ning süüdistavad

selles erakonna juhte, sealhulgas erakonna esimeest Edgar Savisaart, on ju veel teisigi. Ajakirjandus püüab seda näidata teab mis suure opositsioonina Savisaarele, aga tegelikult on neid inimesi vaid käputäis. Evelyn Sepa jutt sarnaneb hambavaluga, mis häirib ja segab, aga pole otseselt eluohlik kellegi jaoks.

Miks ikkagi on nii, et Savisaare vastu astuvad need, keda ta on aastaid toetanud, kelle poliitilisele

Seppik

karjäärile on ta aluse pannud ja keda aidanud kõrgetesse ametitesse - ministriks või linnapeaks? Päril nii ka ei saa öelda. Erakonna esimees ei ole ju kellegi poliitilist karjääri edendanud haletsusest. Et vaene hr. Seppik või hr. Laanet, istuvad tööta, kahju neist - teeks neist õige siseministri. Ega ka Evelyn Seppa pole pandud Riigikogu valimiste erakondlikus nimikirjas kõrgele kohale seepärast, et ilusast tüdrukust on hale hakanud. Evelyn tegi erakonna heaks väga palju

nendel aastatel, kui ta töötas Keskfraktsiooni juures ning oli Keskerakonna pressisekretär. Kuid muidugi - ajad muutuvad, ja on inimesi, kes muutuvad koos nendega. Nad esmaajoones küsivad: mis ma isiklikult saan, mille poolest olukord mulle kasulik on? Kui Savisaarel pole parasjagu kohe ministrikohta anda või ei suudeta ise niipalju häält kokku koguda, et erakonna esimehe tuules Riigikokku saada, siis ollakse kibestunud ja nähakse probleemi kõigis teistes peale iseenda. Eriti aga Savisaares.

Aga kordan. Midagi erakorralist selles pole. Teistes erakondades on küll ja küll sellesarnaseid juhtumeid, lihtsalt ega neist palju räägita. Inimesi tuleb mõista, suurem osa neist on palju nõrgemad, kui me seda endale ette kujutame. Kujutage ise ette. Oled ministrikohta ära harjunud ja nüüd äkki ei olegi enam sellist aupaistet sinu pea kohal. Muidugi on lihtsam ette kujutada kedagi teist selles süüdi olevat. Aga ma arvan, et üksikute erakonnaliikmete ambitsioonid ei tohi olla kõige olulisem küsimus partei jaoks.

Kuidas edasi?

Valimised on läbi, elagu valimised! Kohalikud valimised on õige varsti - aastal 2013. Nendeks tuleb juba täna valmistuda. Oluline on Riigikogu uuele koosseisule mõeldes analüüsida seda, milline peaks olema opositsiooni roll. Jälgime tähepanelikult koalitsioonikõnelusi ja ootame suure huviga koalitsioonilepet. Keskerakond on alati olnud konstruktiivne opositsioon. Kavatsime valitsuse kavatsusi põhjalikult analüüsida. Loodetavasti leidub uues koalitsioonileppes ka sellist, mida saame toetada ja mille ellu viimisele kaasa aidata. Samas on kindlasti meie ülesanne juhtida tähelepanu sellele, millele paremerakonnad ise niipalju tähelepanu ei pööra - kuidas mõjutavad langetatavad otsused inimeste heaolu ja toimetulekut, palku, eakate inimeste toimetulekut, töökohtade teket, hinnataset Eestis. Keskerakonnal on sünnipäeva-aasta - sügisel saame 20! Õnne ja edu meile!

Küsisid Urmi Reinde ja Indrek Veiserik

Krugman: Enne 2015. aastat pole lootagi Eesti majanduse tõusu 2007. aasta tasemele

Eesti astumisest eurosooni on möödas kaks ja pool kuud. Selle aja jooksul on meedias vähe kirjutatud positiivsetest muutustest, mida euro tulek Eesti majandusse on toonud. Ilmselt on põhjus selles, et pole midagi eriti meeldivat. Sellele viitas hiljuti ka ajaleht Pealinn artiklis "Euro tuli, kuhu jäid aga miljonilised välisinvesteeringud?".

INDREK VEISERIK
indrek@kesknadal.ee

„Euro on nüüd olemas, laenuintressid aga püsivad endisel tasemel. Krooni devalveerimisest pole küll enam põhjust rääkida, kuid mida ikkagi pole, need on töötatud välisinvesteeringud,“ kirjutab Pealinn.

Eduloost on asi kaugel

Eesti majanduse käekäik seoses euro tulekuga pälvis aasta algul mitmete majandusekspertide tähelepanu. *New York Times*'i kolumnist, Nobeli majandusauhinna laureaat Paul Krugman (*pildil*) avaldas 40 minutit enne Eesti liitumist eurosooniga mõtteid NYT arvamisleheküljel. Ühest küljest ta tunnustas Eestit märkimisväärse saavutuse eest, aga samas nentis, et selle aktsiooni hind on meile tähendanud depressioonimöödulist majanduslangust: SKP on taas kasvul, kuid seda pärast 18-protsendist langust. IMF-i prognoosid ulatuvad kõigest 2015. aastani – ja isegi selleks ajaks ei ole Eesti SKP veel 2007. aasta tasemel. Tööpuudus, mis jõudis peaaegu 18 protsendini, jääb aastani 2014 kõrgemaks kui 10 protsenti, leidis ta. „Niisiis – palju õnne, Eesti! –, kuid avaldan ka kaastunnet. See ei olnud see särav sisse-

marss euroalale, mida teile lubati,“ kirjutab Krugman. 5. jaanuaril avaldas *Washington Post* artikli, kus võrreldi Eestit sellise kasvava majandusriigiga nagu Saksamaa, mida vastandati Kreekale ja Iiri-maale. Majandus- ja Poliitikauringute Keskuse juht Dean Baker avaldas seepeale nõrdimust oma asutuse kodulehel, märkides, et *Washington Post* võinuks oma artiklis

märkida, et Eestis on 16,2% tööpuudus ning kriisiaegadel tõmbus majandus kokku enam kui 15%. „Seetõttu on vägagi kummaline Eesti käekäiku kujutada eduloona,“ märkis Baker. Eesti majanduse olukorra kohta võttis Krugman taas sõna. „Wow! Ma arvasin, et Dean Baker liialdas Washington Postis avaldatud artikli osas. Kuid Baker ei liialdanud. Eestit kujutatakse „kasvava majandusega“ riigina, mainimata, et majandus elas läbi tõelise depressiooni mõõtu majanduslanguse, millest tänasaks on taastunud vaid pisike osa,“ kirjutab ta. Krugman avaldas tabeli, kus võrreldi tööhõivet Lätis, Eestis ja Islandil. Tabelis kajastub selgelt, et tööhõive Islandil oli märksa suurem kui Eestis. „Võimas!“ lõpetas Krugman seepeale irooniliselt oma käsitluse.

Baltikumi sündroomist pole pääsu

Ka Barcelonas tegutsev majandusteadlane Edward Hugh avaldas oma blogis imestust selle üle, et Eestit peetakse juba tõusva majandusega riigiks. „Kommentaatorid üksteise järel ei väsi meid informeerimast sellest, et Eesti majandus on alustanud hiljuti teatud tõusu,“ kirjutab Hugh. Ta tõi näitena mainitud *Washington Post*'i artikli ning nädalalehe *Economist* Keskeuroopa korrespondendi ülistava kirjelduse Eesti majanduse väljavaadetest. „Kahjuks ei muutu veini maitse üksnes sellest, kui pudelil silt välja vahetada,“ kirjutab Hugh. Tema sõnul Eesti ei ole tõusva, vaid tasapisi taastuva majandusega riik. „Arvestades nende väljakutsete tõsidust, millega Eesti seisab silmitsi, pole see riik suutnud end kaugeltki veel distantseerida majandusprobleemidest, mis liigituvad sellise mõiste nagu „Baltikumi sündroom“ alla,“ märkis Hugh. Kesknädal avaldab nende majandusekspertide arvamused selleks, et kummutada Reformierakonna ja Eesti Panga levitatud valearusaama, justkui lahendaks euro Eesti majanduse probleemid. Keskerakond rõhutab juba tükk aega enne euro tulekut, et keskenduda tuleb hoopis kõrgele tööpuudusele ja väljarändele, mitte aga eurole. Erakonda süüdistati valimiste ajal selle eest aga „ideede puuduses“.

Tänaseks on euro meil käes, kuid majandusprobleemid on endiselt lahendamata. Pudelisisildi vahetamisega veini maitse ju tööpoolest ei muutu – paraku on Reformierakond alati tegelnud üksnes fassaadi kaunistamisega. Ilus fassaad hoiab neid senikaua võimul, kuni valijad suudavad ka fassaadi taha hakata nägema ega lase end propagandast sedavõrd mõjutada.

“Mida tugevamad on kohalikud omavalitsused, seda tugevam on Eesti riik tervikuna,“ kinnitab Keskerakonna juhatuse liige Jüri Ratas. Milliste muredega peavad maainimesed praegu rinda pistma, teab mees hästi. Riigikogu aseesimehena viimase nelja aasta jooksul külastas ta kõiki 226 Eesti omavalitsust! Ratas andis Kesknädalale intervjuu.

Olete Eestimaa risti-põiki läbi sõitnud, et käia meie kõigis 226 omavalitsuses. Mida nägite ja kuulsite?

Omamoodi huvitavaks tegi omavalitsuste külastamise asjaolu, et leidub paiku, mille puhul sa veel Tallinnast väljasõidu päeva hommikul ei tea, kas jõuad kohale või mitte. Näiteks 2010. aasta sügisel ei olnud ma kindel, kas Ruhnu-sõit ikka teoks saab – just samal ajal oli Ruhnu saarele kolmeks päevaks ilmavangi jäänud Kultuuriministeeriumi grupp. Nii et üheltpoolt on Eesti küll väike, aga teiselt poolt nii suur, et ei saa kindel olla, kas jõuad punktist A punkti B. Kui võrrelda maapiirkondi ja suuremaid linnu, siis maal on teenused – arstiabi, ühistranspord, poed jm – tunduvalt kehvemini kättesaadavad. Küllap tunnistavad seda ka linnainimesed.

Võime ka eristada teenuste kättesaadavust maapiirkondades kriisihetkel – kui vajame arstiabi või tuletõrjet – ja lihtsate igapäevaste teenuste kättesaadavust, nagu kodu lähedal asuv kool või kauplus. Näiteks Kihnus ei ole püsivalt perearsti, tohter käib mandrilt kaks korda kuus. Kui Kihnu noorikud valmistuvad emaks saama, lähevad nad kaks kuni neli nädalat enne sünnituse tähtaega mandrile, et tagada endale arstiabi.

Mäletan ka maapiirkondade kaupluste müüjate muret enne seda, kui juulis 2008 kehtestati üleriigiline öise alkoholi müügi piirang. Hommikul ootas neid poeukse taga seltskond, kes ostis kaheliitrised õlled ja hakkas neid kohe sealsamas jooma. Samal ajal aga kõndisid mööda kooli minevad lapsed. Inimesed olid mures – millist eeskuju

selline käitumine lastele annab?

Ajalehtedest-ajakirjadest saab aina rohkem lugeda inimestest, kes on pealinnast või mõnest muust suuremast keskusest maale kolinud. Kas see näitab, et on hakanud levima senisega võrreldes vastupidine tendents – linnast minnakse hoopis maale?

Massilist maale elama minekut kindlasti ei toimu, kuigi lehepealkirjadest võib selline mulje jääda. Kui vaatame kas või Riigikogu valimisi, siis mandaatide arv vähenes ju näiteks Lääne-Virumaa ja Saare-Hiiu-Läänemaa valimisringkonnas (mandaatide arv oleneb valimisõigusega kodanike arvust – *Toim.*). Tähebänd, inimeste liikumine keskustesse jätkub endiselt.

Mis on teie arvates maapiirkondades elu paremaks muutmisel kõige tähtsam?

Et maal oleks hea elada, omavad võtmetähtsust töökohtad, mõistlikus kauges asuv kool, lasteaed ja kauplus. Kuigi maal on palju positiivset – puhtam keskkond, väiksem närvipinget –, jääb sellest siiski väheseks. Teenused peavad olema kättesaadavad, samuti tahavad maal elavad inimesed pakkuda tulevikuks kindlustunnet oma lastele. Kuid kas nad saavad olla kindlad, et nende kodukoha gümnaasium on alles ka järgmisel aastal? Ebastabiilsed sõnumid riigi poolt küll kindlustunnet ei taga. Vesteldes ühiskonnaõpetuse tundides maakoolide õpilastega, panin tähele, et enamik neist ei seosta oma tulevikku kodukohaga. Kaalutakse

Valimised on läbi ja lõppesid ootuspäraste tulemustega. Rahvas valis stabiilsuse ega ootagi olukorra kiiret paranemist. Me ei väsi ennast kiitmast, aga faktid kõnelevad enda eest.

ANTO RAUKAS
Eesti Mereakadeemia
nõunikekogu liige

Kui Eesti SKT 2008. aastal oli 21 400 USD, siis möödunud aastal oli see kõigest 19 000 ja elanike reaalsed sissetulekud vähenevad kiire inflatsiooni tõttu nagu märtsikuine lumi. Hiljuti läbis ajakirjandust teade, et Eesti on Euroopas Rootsi järel majanduskasvult teisel kohal, kuid *Central Intelligence Agency World*'i

andmetel olime 2010. aastal 214 riigi võrdluses 144. kohal, kaugel taga nii Gruusiast ja Ukrainast kui ka Valgevenest. Töötusest ei maksa kõneldagi, siin olime 159. kohal, tagapool isegi Lätist.

Hinnad jätkavad tõusmist

Olukord ei saa paraneda, sest ees ootab märgatav soojuse ja elektrihinna tõus. Pärast Ignalina tuumajaama sulgemist on Baltikumis tekkinud

Regionaalpoliitika

RUHNUS JA KIHNUS: Riigikogu aseesimehe sõidud viis saari. Vasakul kohtuvad Jüri Ratas ja Ruhnu kirikuõpetaja, ajavad juttu sihtasutuse Kihnu Kultuuriruum juht Marek Kihnu. Fotod Alla Poddubnjak

üliskooliminekut ja eestikeelsete koolide gümnaasistid näevad edasiõppimise võimalusi Tartus või Tallinnas. Vene noored soovivad võtnud suuna välismaistele ülikoolidele. Samas tuleb tunnistada, et paljudel juhtudel jääb võimeka maakoolinoore ülikooli õppima asumine ära, sest see on kulukas. Kurb, et kutseharidusel puudub noorte eelistustes koht. See teeb murelikuks, sest häid ametimehi ja -naisi, olgu siis tegu autoremondilukksepa või juuksuriga, on meil kindlasti vaja. Oluline on ka inimeste tahe asju muuta. Ruhnus rääkis koolijuht, et neil on praegu kuus õpilast ning tehakse jõupingutusi, et valmis ehitada uus koolimaja. Alguses arvasin, et kuulen valesti, kuid järele mõeldes leidsin: just sellise perspektiivitundega üks koolijuht mõtlema peabki!

Kuidas saaks maapiirkondades elavdada ettevõtlust?

Ettevõtte loomine maapiirkonnas on medalit väärt ettevõtmise. Et ettevõtja tahaks minna maale ja avada seal kas kaupluse või luua tootmisettevõtte, tuleks mõelda maksueristuste loomisele. Võiks kaaluda ettevõtte tulumaksu taastamist – kui tulumaks oleks 10–12%, siis maapiirkonna ettevõtetele võiks kehtida tunduvalt madalam määr, näiteks 2% (alates 2000. aastast ei pea ettevõtteid maksma kasumilt tulumaksu, kui kasum investeeritakse uuesti ettevõttesse – *Toim.*). Samuti tuleks mõelda, kas me ei ole liigselt kehtestanud riiklikke piiranguid, mis takistavad ettevõtete loomist, arengut ja järjepidevust. Näiteks kohtusin Viljandimaal Saarepeedis väikepiimatootjaga, kel on 190 lehma ja majapidamises

Täna Kes

suur tootmisvõimsuste nappus ja kasvab elektritootmise sõltuvus Venemaast, mida ühendused Põhjamaadega ei leevenda. NordPooli tegutsemispiirkonnas pole endas piisavalt tootmisvõimsusi ja aastani 2025 on Soome elektrisüsteem defitsiitne. Eleringi prognoosi kohaselt on Eestis 2020. aastal 364 MW tootmisvõimsuste nappus. Elektri hind Eestis ühtlustub Euroopa keskmisega. Aastal 2010 oli see väiketarbijale koos maksudega Eestis 97, Euroopas keskmiselt 157 EUR/MWh. Kuid asi läheb üha hullemaks, sest oodatava defitsiidi tingimustes on hinnatõus

oluliselt suurem. Demokraatlik riik saab eksisteerida senikaua, kui valitseb poliitiline tasakaal. Enne Teist maailmasõda Eestis sellist tasakaali ei olnud ja Isamaaliit oli midagi kommunistliku partei taolist. Vaba ajakirjandust ei olnud. Ja seetõttu on Kesknädala ilmumine kõigiti tervitav. See ei tähenda, et mulle selles ajalehes kõik peaks meeldima. Hakatakse moodustama uut valitsust. Miks peaks inimene ikkaministriks? Kamulle on see arusaamatu. Palk väike, vastutus suur, kriitikat oi kui palju. Põhjus on selles, et partei käsul ametisse pandud minis-

Ka ongi Eesti elu!

sid mandril ühest äärest teise ja ka mööda aja Harry-Johannes Rein ning paremal Mätas ja Jüri Ratas.

asfalteerima, vaid seda, et nii suviseks kui ka talviseks tee- hooldeks jagub raha liiga napilt. Probleem on ka see, et praegu on kohalike omavalitsuste laenuvõtmisele sama hästi kui kriips peale tõmmatud. Laenu tohib võtta vaid eriloal, otse- kui karistatakse neid omavalitsusi, kes varasematel aastatel said hästi hakkama ja laenu ei võtnud, kuid tahaksid seda nüüd teha. Kindlasti ei

veel sadakond hobust. Tema rääkis, et tahab ettevõtte pojale üle anda, aga kuna on saanud PRIA-st toetust, ei tohi ta järgmisel viiel aastal oma ettevõtet müüa ega kinkida.

Kui mainida veel mõningaid võimalusi, siis põllumeeste olukorda parandaks see, kui erimärgistusega kütuse aktsiis oleks praegusest palju soodsam. Ka tuleks vastu võtta ühistranspordiseaduse muudatus, millega saarte elanikele ja ettevõtetele kehtestatakse odavam praamipilet.

Milliste kitsaskohtadega peavad kohalikud omavalitsused praegu maadlema?

Põhiküsimused on sarnased nii maal kui ka linnas. Kitsaskohaks on kindlasti kohalike omavalitsusüksuste eelarve ehk tulubaas. Samuti teede olukord nii maal kui ka linnas. Ma ei pea silmas seda, et iga metsatee peaks ära

ole maal ühistransport piisavalt sujuv. Samuti ei jätku kohalikel omavalitsusel kõrge kvalifikatsiooniga inimesi, kes suudaksid täita omavalitsuse toimimise seisukohast olulisi ametikohti. Nii et vallavanem on nagu Hunt Kriimsilm, kes peab hakkama saama üheksa ametiga. Kui 2008. aastal nähti riigieelarvest ette lasteaiapäetajatele palga maksmise toetus ehk palgalisa, oli selle eraldamise eelduseks omavalitsuste poolne lasteaiapedagoogide ja koolipedagoogide palgamäärade tühtlustamine. 2009. aasta veebruaris vastu võetud negatiivse lisaelarvega lõpetas riik aga programmi "Iga lapsele lasteaiakoht", ning sellega jäeti omavalitsused ilma riigipoolsest palgatoetusest lasteaiapäetajatele. Nii seati omavalitsused raskesse olukorda, sest lasteaiapedagoogide palgatoetusega said nad endile püsikohustuse,

kuid riigipoolne finantseerimine jäi üheksaks. On elementaarne, et kui riik paneb kohalikele omavalitsusele kohustusi, peab sellega kaasnema riiklik rahastamine.

Mida saaks riik teha maa- piirkondade olukorra parandamiseks?

Kui vaadata laiemas plaanis, siis peab suurendama kohalike omavalitsuste otsustusõigust. See, mida riik saab teha, algab lihtsatest asjadest. Näiteks kas riik leiab raha, et rajada Vormsile bensinijaam ja leida sellele operaator – praegu veetakse Vormsi saarele kütust reisilaevaga, sest seal pole tanklat. Või teine näide – praegu peab maavalitsus perearsti koha täitmiseks läbi viima konkursi. Kui see ebaõnnestub ja arsti ei leita, pole maavalitsusel kohustust asjaga edasi tegelda, sest selle, mis ette nähtud (konkursi korraldamine), on ta juba ära teinud. Samas on umbes 40 omavalitsusüksuses perearstikonkurs vastu taevast lennanud. Kas see ei võiks olla riigi funktsioon – leida perearst piirkondadesse, kuhu erapraksist pidav perearst ei pea majanduslikult mõttekaks tööle minna?

Ka omavalitsused ise saavad palju ära teha. Näiteks tuleks parandada koostööd nii omavahel kui ka kolmanda sektoriga, külaseltsidega. Praegu on selles valdkonnas juba väga häid eeskujusid: näiteks Viljandi Pärimusmuusika Ait on tore kolmanda sektori ja kohaliku omavalitsuse vahelise koostöö tulemus.

Kas paljuräägitud haldusreformist oleks kasu?

Haldusreformi ei ole 20 aasta jooksul tehtud, kuid Eesti vajab seda reformi hädasti. (Haldusreformi all mõeldakse liita väiksemad ja kehvemini toime tulevad omavalitsusüksused suurematega, et saavutada ühelt poolt valitsemiskulude vähenemine ja teiselt poolt omavalitsuste parem majanduslik toimetulek – Toim.) Mina ei oska öelda, mitu omavalitsust peab Eestis olema. Küll aga tean, et oleks vaja kokku leppida kohaliku omavalitsuse roll: millised on tema ülesanded ja millised on standardid nende täitmiseks. Põhiküsimuseks jääb, kas Piiressaare vallavalitsus peab osutama saare 97 elanikule samu teenuseid nagu Tallinna linnavalitsus oma rohkem kui 412 000 elanikule?

96 päevaga ümber Eesti

Riigikogu aseesimehena võttis Keskerakonna juhatuse liige Jüri Ratas endale nelja aasta eest ülesande külastada Eesti kõiki 226 omavalitsusüksust. Ta tahtis tutvuda inimestega, nende eluolu, rõõmude ja muredega nii maal kui ka linnas, nii väikestes piiriäärsetes valdades kui ka suurtes maakonnakeskustes. See ülesanne on nüüdseks täidetud. Jüri Ratas viibis istungivabadel päevadel 96 päeva ehk kokku veidi üle kolme kuu ringreisidel mööda Eestit. Lisaks kohtumistele kohalike omavalitsuste juhtidega leidis ta aega käia 96 koolis ja anda neis ühiskonnaõpetuse tunde, külastada 32 lasteaeda, 91 tööstus- ja põllumajandusettevõtet ja 143 organisatsiooni, sealhulgas näiteks muuseumi, piiripunkte, vanglaid, kultuurimaja, päevakeskusi, spordibaase. Loomulikult külastas ta ka Tallinna koole ja lasteaedu.

nädalat!

ter veab süsteemi tohtul hulgal parteipiletiga muidusõbraid. Kuid on hoopis naljakaid fenomene nagu näiteks haridus- ja teadusminister Tõnis Lukas, kes otse tungleb tagasi oma ebakompetentsuse tasandile.

Minister Lukas ületas võimupiire

Ma olen tänulik ajalehele Kesknädal, kes praktiliselt ainukesena Eesti ajalehtedest on objektiivselt valgustanud Lukase sulitempe Eesti Mereakadeemias. Täna on selgunud, et Mereakadeemia õppekavadel polnud suurt viga

midagi ja vastuvõtt jätkub nii kalanduse kui ka hüdrograafia suunal, viimasel vaid pisut

Miks peaks inimene ikkama ministritooli? Ka mulle on see arusaamatu. Palk väike, vastutus suur, kriitikat oi kui palju.

muudetud nimetuse all. Selle asemel, et üliõpilaste ja õppeasutuse ees vabandada, käitub

minister nagu õige mees kunagi. Tegelikult minister mitte üksnes ei andnud välja läbimõtle mata käskkirja, vaid ületas üleminekuhindamise korra kehtestamisel ka oma võimupiire. Haridus- ja teadusministri 06.05.2009 käskkirjaga nr 367 kehtestati "Kõrghariduse omandamist võimaldavate õppeasutuste õppekavagruppide hindamise ülemineku tingimused ja kord" ja selle punktiga 9 ületas minister oma pädevust, sest ta teeb üleminekuhindamise täpsema regulatsiooni kehtestamise ülesandeks SA Archimedes poolt hallatavale EKKA-le,

mis ei ole kooskõlas kehtivate seadusaktidega.

On ilmselge, et juriidiliselt ebakompetentne ja juhtimisvõimetu minister Tõnis Lukas ei tule oma ülesannetega toime. Loodan, et Kesknädal aitab kaasa, et selline inimene ei tõuseks taas ministritoolile. Lisan juurde, et ministrit nõustav nõunikekogu pole juba pikka aega koos käinud ja kahe viimase aasta koosolekud on kvoorumipuudumise tõttu olnud õigustühised.

Reformi lõpu algus

Valmistulemused meeldivad mulle järjest rohkem... Nii tore on vaadata kimbatuses, aga ikkagi naerugrimassi näole vedavaid, teeseldud optimismi kiirgavaid koalitsioonipoliitikut. Asi on ju tegelikult tehtud, nagu ütles kunagi Savisaar.

Märts 9, 2011 Tom

See praegune koalitsioon,

kui tal isegi õnnestub mõneks ajaks veel valitsema jäädagi, pole pikemas perspektiivis niikuinii jätkusuutlik. Sisemised vastuolud õnnestavad selle varem või hiljem. Ja vastuolud pole muidugi mitte mingisugustes põhimõtetes või programmides, vaid lihtlabases võimu jagamises. Pole lihtsalt võimalik, et oravad saaks ja tahaks loovutada midagi oma eelmistel valitsemisperioodidel kokku kuhjatud päkkliivarudest. Aga oma üüratuid valimiskulutusi kuidagi klattima pidav IRL on ikka väga naljane. Ja agressiivne. Ähvardus, et kui vabatahtlikult oravad ei anna, siis tuleme ja võtame kumbagi, võtame kõik, on vägagi reaalne.

Kuidas küll omaarust

nii tugevad reformistrateegid said teha nii saatusliku vea? Mitte Savisaar ei tulnud tampida, vaid IRL oleks vahetult enne valimisi tulnud maa sisse lüüa. Kõige suurema ja ohtlikuma konkurent on alati sama elektoraati jagav konkurent. Reformil olid selleks kõik võimalused olemas, kuid eks vist kardeti paaniliselt seda, et võimuparteide omavaheline kisklemine võib tuua liigselt lisahääli sotsidele ja kui Kesk oleks teinud sama või tsipa parema tulemuse kui eelmistel valimistel (mis oli ju vägagi reaalne ja Reformil teada), oleks Keski ja sotside summa olnud üle 51 hääle. See oleks tähendanud Reformile pauguga lõppu, sest Savisaar oli jätkuvalt, vaatamata kõigele, Keski eesotsas ja tema eesotsas olemisega oli võimu säilitamise ainukesel võimalusena koalitsioon Keskerakonnaga tõesti välistatud. Nüüd, lastes Res Publica käopojal oma pesas suureks kasvada, on valik vaid agoonia ja jõuetult pealt vaadata, kuidas omad oravapojad üle pesaääre lendavad või siis ainukesel alternatiivina kõige sennapaika jätmise ja vabatahtlikult opositsiooni minnek.

Noh, muidugi võiks

veel proovida jesuiitlust, lubades IRL-le kõigi nende "programmide" tahtmist täitmist, aga vastutasuks vahetada sotsiaal- ja kultuuriministeerium majandus- ja siseministeeriumi vastu ning ühendada põllumajandus- ja regionaalministri koht. Ehk siis saate oma emapensionii ja haldusreformi ja ka ministriteeriumid, kus te võite neid lubadusi hakata ellu viima. IRL-il oleks siin suht raske keelduda, aga keelduma nad peavad, sest poollegaalsed, hallid moodused valimiskulutuste katmiseks MKM (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium - Toim.) haldusala kaudu osutuks ärälõigatuks ja kriminaalsete meetodite katus oma siseministri näol oleks ka ära võetud.

Aga Savisaarel on

strateegia seekord päris hästi paigas. Ta tegi õieti, et ei näidanud taandumismärkegi idarahaskandaali ajal. Samuti teeb ta põhimõtteliselt õieti, et ei kiirusta praegu oma seisukohta enda vastutusest, jätkamisest-mittejätkamisest välja ütleva. Seppik on muidugi oma ütlemistes krõbe, ja eks tal ole paljuski ka õigus, aga selge on see, et Seppiku motiiviks on peaaegu kogu keski-reformi ühise võimuvõimikaali tekitamine. Eks algselt oli see ka Savisaare huvi, kuid õnneks Ansip keeras vindi üle ja nüüd me enam vast keskreformilikkude ühispäikest kunagi ei näe. Savisaar taandub kunagi kindlasti, aga taandub ise, väärikalt ja temale sobival hetkel. Võib-olla on see hetk juba augustis sellel aastal, kui parlamendis valitakse presidenti. Presidendi äravalimiseks parlamendis on vaja 68 häält, täpselt niipalju, kuipalju omavad kokku IRL-kesk-sotsid...

Blogist Wabariigi värk, mida peab Wormsi Tom

Mihhail Kõlvart tuleb külla!

Laupäeval, 26. märtsil kell 14.00
Lasnamäe Keskerakonna büroos (Punane 18 - 206)
kohtuvad seniorid
Riigikogu liikme Mihhail Kõlvartiga.

Teemad: möödunud valimised ja pensionäride edasine tegevus Lasnamäel.

Keskerakonna Lasnamäe büroo

Tartus senioride koosolek

Laupäeval, 26. märtsil kell 13.00
kogunevad Keskerakonna Tartu büroos seniorid.

Kõik on oodatud!

Tallinn 10130
Toom-Rüütli 3/5
www.kesknadal.ee

Miks lepime ebavõrdsete valimistega?

Mõnede jaoks, kes jõukamad ja saksamad, on Eestis isegi valimised võimalikult mugavaks tehtud. Nüüd võivad nad istuda soojas toas, lesida diivanil või pehmel autoistmel - ja muudkui hääletada!

Viimastel valimistel ei saanud oma kodanikutahet avaldada väga paljud vanad ja väetid - need, kes ei pääsenud ilma kõrvalise abita minema valimisjaoskonda ega saanud interneti teel hääletada. Kodushääletamise jaoks tuli esitada valimiskomisjonile vastav palvekirja. Kuidas aga pidi saama seda teha kauges külas elav vananimene või invaliid? Paljudes kohtades post enam ei tööta, naabridki on samasugused põdurad ja liikumisvõimetus, sugulased ei-teakus... Praegu on isegi niisugustel hädalistel siiski peaaegu kõigil olemas mingisugune telefon, aga valimiskasti koju tellida selle kaudu ei saa. Miks? Kas ehk seepärast, et niisugustelt valijatelt pole loota poolthääli neile juurikaale, kes on Eestis endale kindlustanud laheda elu? Vastaliselt mõtlemaid kodanikke pole sellele riigile tarvis! (Mis siis veel rääkida kodututest, kes on sootuks ilma jäetud valimistest osavõtu võimalusest.)

Kole on mõelda sellele, et meie rahvas vaguralt lepib niisuguse olukorraga. Kas tõesti on paljukirjutud 700 aastat orjaaega ja sellele järgnenud saatusetormid eestlasi sedaviisi teinud lammasteks, kes kõigea nõi?! Hakka või uskumagi, et sajandite jooksul jäid rasketes oludes ellu ja andsid järglastele oma argusegeene edasi allahetlikud ja leplikud, sest need, kes vastu hakkasid ja oma õiguste eest julgesid võidelda, said otsa. Seega: probleem polegi poliitiline, vaid hoopiski geneetiline!

Malle Kann, Audru, Pärnumaa

Keeleline diskrimineerimine

Üks tuttav pensionär kurtis, et "tänu" tehnikaprogresse ta ei saavat juba pool aastat oma televiisorit vaadata. Digitaalsete televisioonile mindi üle ärikate tahtel, kes soovisid realiseerida äriidee, millega hulka raha teenida. Ei arvestatud, et pensionärid on oma säästudest soetanud hariliku televiisori ja neil pole raha, et muretseda uus või osta vana juurde digiboks antenniga. Niisiis käiski mu tuttav naabrite juures pildiraadiot vaatamas ja kogus raha, et osta digiboks ja antenn. Lõpuks oli raha olemas, ja ta sammus rõõmsalt elektroonikakauplusesse Itek (Tähesaju tee 27/29), et soetada vajalik seade. Digiboks nüüd oli, kuid seda kasutada ei saa, sest kasutusjuhend on ingliskeelne, seda keelt ta aga ei valda. Müügijuhend seletas, et antud firma saadab ainult ingliskeelseid juhendeid ja eestikeelseid polegi ette nähtud. Kas see on eestlaste diskrimineerimine või nende üle irvitamine? Kas peab nüüd pensionär minema inglise keele kursusele, et instruksiooni lugeda, ja edaspidigi kiikama naabrite televiisorit? Tuttavad venelased juba irvitasid: "Näete, meilt nõutakse eesti keele oskust, kuid sellega pole Eestiski midagi peale hakata. Parem õpime selgeks inglise keele, saame hakkama siin ja välismaal." Tuleb välja, et Ansipt valitsuse ajal on eesti pensionärid Eestis keeleliselt diskrimineeritavate olukorras.

Väino Pärnpuu, Tallinn

Emakeelepäeva meenutuseks

Eestikeelseid nimesid kiites

Kas pole vaimustav eestikeelne ansamblinimi "Jäääär"?! Toremad on ning kindlalt Eestisse sobivad ka *Kukerpillid*, *Metsatõll*, *Õökülm*, *Ellerhein*... Kiita tahaks neidki, kes oma ettevõttele on taibanud panna nimeks *Kaminakoda*, *Vannitoapood*, *Autoasi*, *Puiduturg*. Toremad on toitlanimeid *KolmPelmeeni*, *Kannu kõrts*, *Pagaripoisid*, *Nimeta baar*, *Baieri kelder*...

Aga kuhu kuuluvad Eesti ansamblid "The Sun" või "Smilers"? Kas tahavad nad näida pärinevat USA-st, Austraaliast või Iirimaaalt? Ehk arvatakse neid nendes maades mingiks tundmatuks "nurgaansambliks"? Originaalne eesti nimi oleks sealsetelegi kindlasti uudsem ja huvitavam, kuitahes keeruline seda

ka hääldada oleks. Või miks peaks kellelegi, kes sõidab Eestisse Prantsusmaalt, Mehhikost, Sloveeniast või Rootsist, meeldima siin, mitteinglisekeelset maal näha kõikjal aina ingliskeelseid nimesid ja nimetusi? Kas pidada Eestit mingiks USA, Suurbritannia või koguni India asumaaks?

Milleks oli vaja hakata Eesti kaubandusettevõtete sekka sokutama "marketit"? Olid meil ju ammu olemas kauplus, pood, kaubamaja, turg jne. Selliste ettevõtete nimevalik on isegi lõppematu - lisaks mitte ainult kodajakelder, vaid ka rõdu (*Rõdurestoran*), pööning (*Pööningukohvik*) jne. Kui eesti keelest lugu peetakse, ei unustataks reeglit, et liitsõnavõtte ei ühendata erinevate

keelte sõnu. Sellest pole hoolinud need, kes küüraksõna *Säästumarket* on massiliselt kasutusele võtnud. Minu keel ei paindu küll seda "marketit" lausuma. Ütlen alati "Käisin säästupoes!" või "Tulin säästutukast!". Kas hääldada seda sõna inglispäraselt või eestipäraselt mugandatul? Meie keelele oleks ju hoopis lähedasem sama tähendusega (turg, kaubamaja, kauplus) saksa keele sõna *Markt*. Lihtsam hääldada ka. Kui asjad sedasi edasi lähevad, võib karta, et ka Nõmme turu asemel hakkame käima "Nomme market'is". Suurest turust aga tehtaks "Suur market" ja lõpuks juba "Great market".

Kõik need *bar'id*, *pub'id*, *steakhouse'id*, *plaza'd* jne EI

KAUNISTA meie asulaid ega tänavaid! Need ei kõnele nimepanijate tarkusest ega lugupidamisest oma keele ja oma maa vastu. Kas on ikka mõtet ennast võõraste sulgedega ehtida, kui omad on kõlavamad, ilusamad, lõbusamad, vaimurikkamad?! Kutsun kõiki eesti keele austajaid nii sõnas kui ka kirjas esile tooma eestikeelseid asutuse- ja ettevõtetunimesid ning kiitma selliste väljamõtletajaid ja kasutuselevõtjaid! Kui oleksin mõni riigitegelane, kuulutaksin välja suurte auhindadega võistluse eestikeelsete nimede loojatele, ka neile, kes asutuste, ettevõtete, firmade jne võõrkeelestatud nimed eestikeelseteks tagasi muudaksid.

Maret Raud, Tallinn

MARIORG SAAGU SU NIMEKS!
Et oleme kunagisest võõrapärasest Katharinenthalist pöördumatult saanud eestikeelse Kadrioru, võiksime asuda Mustamäe tee äärselt Marienthalist kujundama eestipärasest Mariorgu. Kui Mariorg saab rahvale suu- ja meelepäraseks, küll siis ka sildisepad vahetavad välja katusekirja ning hakkamegi ostlema käima Mariorgu selveris. Marienthal oli üks kunagisi suvemõisid Löwenruh' kõrval. Need, kes hirmsasti armastavad "mittematslikke" euronimesid, võivad südamerahustuseks omavahel hakata Mustamäed kutsuma Montenegroks. Pilt ja tekst: Tiit Maksim

"Uus" algus

Nüüd siis on trummid vaikinud, veel jätkub natuke kraaklemist. Valitseb üldine võidueuforia! Kõik naudivad saadud hääletuhulki. Kõik nagu oleks suured võitjad. E-hääletus käis nädal aega. Nüüd juba mõned räägivad, et sedagi on vähe. On teada, et üks inimene olla hääletanud üle 500 korra. Selle kohta öeldi, et arvesse läks viimane hääle. See oli lihtnimene hääle. Aga me ei tea, mitu korda hääletasid võimalolijad ja kas ka nendel läks arvesse üksainus hääle. Kogu e-valimiste ajal käis äge valimispropaganda: kembeldi, agiteeriti, anti lubadusi (oi missuguseid!); isegi uue valitsuse ministrikohad olid juba avalikult ära määratud.

Meie meedia oli nii usin Savisaare-vastast propagandat tegema, et isegi päev enne ametlikku valimispäeva kutsuti nõid (ennustaja) telesse rahvast hirmutama: hoidke alt, keskid võidavad... See nõiajaht oli otsejoones suunatud Savisaare vastu, et teda hävitada samamoodi nagu Reform hävitas Rahvaliidu. Nüüd kõik "imestavad", et mis küll juhtus Rahvaliiduga?..

See, et vilunud koalitsioonipartnerid Ansipt ja Laar on Savisaare vastu, näitab, et Edgar on neist peajagu üle, ja teda nad kardavad. Isegi presidendi tõmbasid oma poliitikaheitusse! Kas nüüd enam ongi Ilves kogu rahva president? Kahtlane! Suurt lootust äratasid tahtekindlad, ausad, targad ja õiglased üksikkandidaadid. Oletame, et neil kunagi läheb hästi ja aktiivsed targad õiglused unistajad kogunevad Suurde Saali. Äkki langeb sõbralik "karvane käsi" üksiku õlale?.. Inimene on juba nii õrn ja murduv...

Väga kahju, kui Keskerakond hakkab omaenda sees otsima süüdlast. See võib lõppeda samuti kui läks Rahvaliiduga. Filmi Savisaarest, mida näitas Tallinna TV, on vaja näidata kõikidel kanalitel. Meie noored selles filmis kajastatud aega ei tea, aga seda ei tohi unustada.

Meie valitsejate salasoojiks näib olevat, et eesti rahval jääks igavesti püsima orjamentaliteet.

Jälgija Järvamaalt, Türi

Valimistest tuleb õppida

Riigikogu uue koosseisu saamise üle on sõna võtnud prominente ja arvamusiandjaid. Mis aga hakkas silma lihtsale Kesknädala lugejale? Natuke on kurb, et Eestis jätkub samal parempoolsel kursil, muutusteta. Ja natuke pettunud olen Eesti valijas. ETV saates "Vabariigi kodanikud" väideti, et Läti ja Rootsi eeskujul otsustas eestlane jätkata parempoolse valitsusega. Läti kohta võib-olla see kehtib, ent Rootsis, Hollandis, Belgias ja Saksamaal on parementsentristlikud valitsused. Aga see on hoopis midagi muud, kui meie parempoolne valitsus. Nendes riikides toimib jõukamate kodanike sotsiaalne solidaarsus vaesema elanikkonna suhtes, seda ka läbi astmelise tulumaksu. Meil aga tõmbas Mart Laar oma valimisreklaamis astmelisele tulumaksule punasega risti. Kuid vaesele töötule valijale läks see reklaam peale, ning ta laulab Laarile selle eest hosiannat! Umbes nii: vaat kui vapper mees see meie Mart-julges Edgari maha kriipsutada! Kas meie lihtsameelne ja vagur leplik valija saab kunagi nii targaks, et hakkab vahet tegema valitsemismän-

gureeglitel, mis muudavad rikkad rikkamaks ja vaesed vaesemaks, ning seadustel, mis allapoole toimetulekupiiri jääjate sotsiaalset turvalisust veidigi leevendaks? **Rikaste ja vaeste vahelise kuristiku suuruselt oleme Euroopas "austaval esikohal"**. Kahjuks on meie seas palju neidki, kes kiitavad: ega ma kade ole nende peale, kes on rikkad, mina, puruvaene, ikka valin neid. Mõisatallis 700 aastat peksa saanutena ja esimese õõ õiguse mõisahärrale loovutanutena oleme ära taltsutatud - kuumaverelisem rahvas tõusnuks sellesarnases olukorras ammu üles... Tõhusalt toimivad ametiühingud Eestis puuduvad, seadused võetakse meil vastu peamiselt sellised, mis vaid rikkaid ja ilusaid soovivad... "Vabariigi kodanikes" küsiti: mitu erakonda oleks meie väikeses riigis optimaalne - 2, 4 või 14? (Õige vastus olevat professor Taagepera järgi ruutjuur 20-st, ehk siis neli koma millegagi.) Kunagi oli vist tõesti 14 erakonda, kuid siis hakkas neid tasapisi ära pudendema: kadusid kuningriiklased ja koonderakondlased, ERSP sulandus Isamaaliitu, mõõdukatest said

sotsid, Res Publica ja Isamaaliit sulandusid IRL-ks. Edasi läks võitlus kohtade pärast Riigikogus aina ägedamaks. **Vasaktsentristlik Keskerakond (KE) oli parempoolsetele pinnuks silmas** juba alates Eesti Komitee aegadest ja see vastasseis vaid süvenes. Kuni KE püsis narkasurutuna üksinda, olid parempoolsed rahul. Vahendeid valimata tehti kõik, et selline olukord kestaks, sest see andis vastastele pidevalt võimaluse väita, et KE ei suuda teistega koostööd teha. Kui tekkis olukord, kus KE otsustas nurgast välja ronida ja sõlmis Rahvaliiduga (RL) enne viimaseid presidendivalimisi KE-RA-lepingu, ajas see parempoolsed tagajalgadele ja vahendite valimata asuti seda koostööd nurjama. Mõeldi välja "kadriorgia" laimulavastus ja psüühiline terror president Rüütli vastu jne. Järgnevat küll vaid minu isiklik arvamus. Kaldun uskuma, et nagu esimeste presidendivalimiste aegu võeti vastu spetsiaalselt seadus, mis välistas Arnold Rüütli presidendiks saamist, siis nüüd murti pead selle nimel, kuidas RL nullida. Selleks võidi spetsiaalselt

Kranichi eestkostel vastu võtta nii lõtvade mängureeglitega maadevahetuse seadus, kus kõik vahetasid maid, kaasa arvatud Kranich ise, kuid selle vahega, et seadusetegijad oskasid karisid vältida, teistele aga pakuti "vaba tegutsemist" - põhimõttel, et küll mõni lihtsameelne konksu alla neelab... Edasi läkski juba libedamalt, mis päädis nüüd RL väljalangemisega Riigikogust. Eesmärk pühendas abinõu. Roheliste väljalangemine oli loogiline jätk, sest kui kogu maailmas rohelised paiknevad maailmavaatelisel vasakliival, siis meie Strandberg on parempoolne ja lisaks veel müüs end meie parempoolsele vähemusvalitsusele kaaluks. Karistus oligi kerge tulema. Ja mitu parteid ikkagi oma väikeriigile lähitulevikus saame? Vastus saab olla - kaks. **Reform ja IRL on praktiliselt juba üks partei** - sama maailmavaataga parempoolne erakond, puudu on vaid allkirjad ühinemislepingul. Opositsioonilised vasaktsentristlikud KE ja sotsiaaldemokraadid (SD) on samuti enamuses kattuva sotsiaalse turvalisuse maail-

mavaataga - ainsaks tõsiseks takistuseks on esimeeste isikutevahelised vastuolud. Kui Sven Mikser ja Edgar Savisaar suudavad vastasseisu ületada ja teineteisele käe ulatada, siis oleme jõudnud USA Kongressi mudelini - parementsentristlikud vabariiklased ja vasaktsentristlikud demokraadid. Sõnades on Eesti kaheparteisüsteemi vastu, samas aga, väiksemaid konkurente üle parda heites, ongi meist saamas kaheparteiline riik - kord Vestman peal, kord Piibehtel... KE valimistulemused maapiirkondades tulid tõesti alla arvestust. Üks põhjus - paremerakondade väga räige, kuid samas kavalalt lavastatud KE-vastane propaganda. Ilma ühegi süüdimõistva otsuse või tõestusest - nii oligi kavalam! - süüdistus lennutati õhku, ja sinna ta jäeti - lihtsameelsele ja keergeusklikule valijale läks PR-trikk ("mõju-agendi" kirikuskandaal) hästi peale. KE "suutmatus" koostööd teha lavastati näide Tallinna volikogu koalitsioonis: kui hakati märkama, et Savisaare KE suudabki koostööd hästi teha Pihli SD-ga, läks paremparteide kontorites-tagas-

kambrites taas ärevaks - päeva-pealt anti nii säravale ja muidu nii koostööaltille Katrin Saksale käsk leida põhjus või ettekäanne, astuda linnavolikogu aseesimehe kohalt tagasi, et ajada koalitsioon lõhki. Usun, et Pihliga eesotsas poleks SD edu valimistel väiksem olnud, pigem vastupidi. SD seekordse suure edu üks saladusi oli muidugi ka see, et enamus RL-ist lahkujaid suundus SD-sse, vähem KE-sse. **Edgar Savisaar tegi ajalugu kõigi aegade rekordhääletusaagiga.** Palju õnne! Selle on ta aega välja teeninud oma üle 20-aastase järjepideva eestlaste, eestlase ja Eesti jätkusuutlikkuse eest seismisega. Tänu Savisaare rahumeelsele integratsioonipoliitikale ja lõimumisele eestivenelastega langeb ära vajadus suure venekonna tekkeks Eestis. Väikesele Eestile pole vaja Ulsteri-sarnaseid vaenutsevaid vastasseise. Neile aga, kes väidavad, et Savisaar olla võtnud eestivenelaste hääletega, väidan vastu: ta võitis **100% Eesti Vabariigi kodanike hääletega!**

Udo Knaps, Märjamaa, Rapla maakond

Kõigil on õigus väljendada omi seisukohti

Pärast seda, kui 2. veebruari Kesknädalas ilmus intervjuu jaanuari lõpul meediaklubil Impressum külas olnud Venemaa majandusteadlase, publitsisti ja ajaloolase Nikolai Starikovi, saabus toimetusele mitmeid vastukajaid. Esimene pretensioon oli see, et intervjuu autorit ei olnud märgitud. Jah, peab tunnistama, et selline viga tööpoolest juhtus. Toimetustes liiguvad vahel ringi kotermannid, ning ka selle artikli kallal oli too paharet tegutsenud.

IVARI VEE
ivari@kesknadal.ee

Niisiis, kiirustan teatama, et tolle intervjuu autor olin mina – Ivari Vee, Kesknädala poliitikatoimetaja.

Teiseks pretensiooniks oli asjaolu, et Nikolai Starikov rääkis minu meelest ühest külalst häbiväärsest sündmusest Eesti ajaloo. Nimelt käis jutt Venemaa valgekaartliku Loo-dearmee hävinguga ning tuhandete inimeste, sealhulgas naiste ja laste hukuga seonduvast ning eestlaste osast selles

sündmusest. Toimetusele heideti ette, et miks peab Kesknädal levitama mingi Venemaalt pärit kahtlase tege-lase väljaütlemissi, mis eestlasi ja Eestit mustavad.

Tahan järjekordselt kinnitada, et Kesknädal on ajaleht, mis ei karda välja öelda ka seda, millest meil pole enam ammu kombeks rääkida. Kesknädal ei ole nõus, et too, viimase paarikümne aasta jooksul kinnistatud "ajalooline tõde" on ainuõige ning arutlemise alla ei kuulu. Leian, et rääkida on tarvis ka neist sündmustest, mis meile just eriti au ei tee, sest sellisel juhul kujuneb ka meie rahval enda kohta adek-vaatne arusaam.

Peaaegu tunnistama, et pole just kõige eetilise lahterdada oma vestluspartnereid selle järgi, kas too inimene on meile kasulik ja räägib meist midagi meeldivat, või vastupidi, tuleb ta meelde ka ebameeldivaid

sündmusi. Sel juhul ei taha me temast midagi kuulda. Sääraselt käitus Ilfi ja Petrovi surematu romaani "Kuldvasikas" vana aferist ja hulgu Panikovski – "inimene ilma passita" – nagu teda nimetas Ostap Bender. Iga kord, kui tuli jutuks rahajagamise, karjuse ta tatti pritsides seltskonna neljanda kompanjoni, autojuht Kazlevitši kohta: miks me peaksime Kazlevitšile midagi andma, kes see Kazlevitš on, me ei tunne mitte mingit Kazlevitšit!..

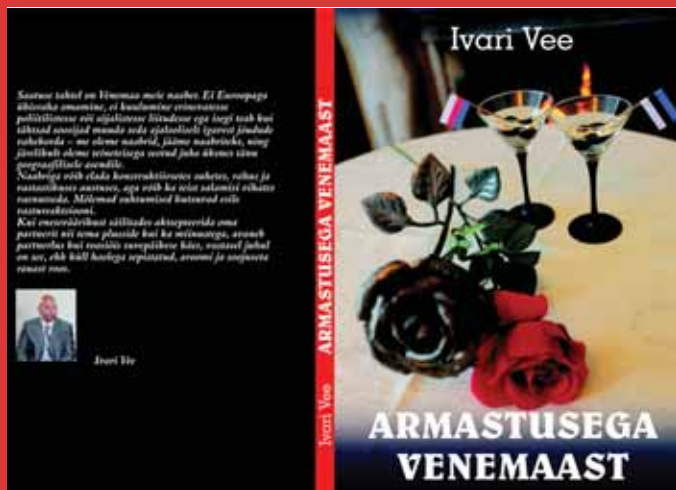
Veel süüdistati Starikovi asjatundmatuses, kuna ta on majandusteadlane, mitte aga akadeemiline ajaloolane. Aga ta tunnistab ju ka ise, et ta on eelkõige ajalooahuviline. Samas võin kinnitada, et majandusmehest ajalooahvriku tunduvalt efektiivsem, kui lihtsalt traditsiooniline akadeemiline ajaloolane. Esiteks, teda ei piira akadeemilised raamid, teiseks, ta vaatab maailma tunduvalt laiemalt, kui lihtsalt teatud ajalooaspektid. Nii käsitleb ka Starikovi oma uurimustes teatud sündmusi majanduse ja finantside kontekstis, mis annab asjadest aga hoopis ulatuslikuma pildi.

Kolmandaks, Starikovi asi ei ole süüdistada eestlasi vene

valgekaartlaste surmas ning õigustada Stalinit Eestis toime pandud küüditamistes, vaid ta tõdeb, et kõiki ajaloosündmusi tuleb vaadelda tolle ajastu ning siis kogu maailmas toimunu kontekstis. Ei tohi sündmusi kontekstist välja kiskuda ning neid siis emotsioonidega üle võõbata. Üks minu varasem intervjuu-ritav – "Literaturnaja Gazeta" peatoimetaja, kirjanik Juri Poljakov (vt. Kesknädal 22.06.2010) on öelnud, et läänemaailmas on võetud kombeks vaadelda kõike 1930.–1940. aastail Nõukogude Liidus toimunud Euroopa Liidu tänaste seadusandluse kontekstis, ja seepärast tundub see kohutav. Kuid samamoodi käitunud ju siis ka kõik teised riigid.

Lõpetuseks tahaks öelda, et Kesknädal ei ole kindlasti võtnud endale mingit tõekäitaja rolli. Meie asi ei ole välja tulla järjekordse alternatiivse tõega ja selle alusel kellegi üle kohut mõista. "Ära mõista kohut, ja ka sinu üle ei mõisteta kohut!" – nii on juba aastatuhandeid öeldud. Meie asi on kõigile sõna anda, sest ühiskond, kus eksisteerib vaid üks tõde, jõuab õige varsti paratamatult diktatuuri.

Ivari Vee raamat "Armastusega Venemaast" müügis

23. veebruaril esitles SKP Meedia Kesknädala poliitikatoimetaja Ivori Vee raamat "Armastusega Venemaast".

Tegemist on intervjuukogumikuga, mille kaante vahele on kogutud 16 usutlust rahvusvahelise meediaklubi Impressum külalisteks olnud Venemaa tuntud kultuuritegelastega. Nende hulgas on Sergei Lukjanenko (tema raamatud "Õine vahtkond" ja "Päevane vahtkond" on ilmunud ka eesti keeles), Karen Šahnazarov (filmirežissöör ja "Mosfilm" direktor), ajaloolased Boriss Kovaljov ja Aleksandr Djukov, majandusteadlased, politoloogid ja ajakirjanikud. Ivori Vee vestluspartnereiks olid ka ajalehtede *Izvestija* ja *Literaturnaja Gazeta* peatoimetajad ning Venemaa saaturnimate telekanalite *Pervõi Kanal* ja *Rossija* saatejuhid.

Intervjuueeritavad räägivad armastusega Venemaast ning seal toimuvast, armastusega räägivad nad ka Venemaa ja Eesti suhetest. Raamat on saadaval Rahva Raamatus ja Apollas.

Kiri Kesknädala peatoimetajale

Olen Keskerakonna põhimõtete pooldaja ja selle häälekandja Kesknädal lugeja tema ilmumisest peale. 2. veebruari 2011. a Kesknädalas ära trükitud vestlus Nikolai Starikoviga pani mind sügavalt mõtlema. Kelle huvides see vestlus Kesknädalas oli avaldatud? Ei selgu ka kuskilt, kes on ajalehe poolne Starikovi küsitaja, et tema poole otseselt pöörduda. Miks ikkagi Vene publitsisti, ajaloolase, majandusteadlase ning Stalini suure austaja mõtteid pidid Kesknädala veergudel ilmuma? Kas vähe on valimiseelsest Keskerakonna ja tema pooldajate mõnitamisest valitsusparteiadele meeldida püüdnud ajakirjanduses?

Nüüd püüab Kesknädal omalt poolt selliste kirjutiste üllitamisega Keskerakonna pooldajate seas segadust tekitada. Minu arvates ei õigusta ajalehte ka peenelt trükitud ääremärkus: "Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga." Aga kus on siis toimetuse arvamuse artikli kohta?! Arvan, et lugejad on sellest väga huvitatud. Kui seda ei ilmu, tähendab, et toimetus kiidab arvamuse heaks. Ei hakka siin kõnealust vestlust Starikoviga üksikasjalikult arutama, kuid arvan, et peale minu ka teistelgi Keskerakonna pooldajatel ja Kesknädala lugejatel tekib siin tõsine tõrge! See võib kahtluse alla panna senised tõekspidamised. Seda enam, et olen oma 82 eluaasta jooksul kogenud koos oma perekonna ja sugulastega kõik võimalikud Starikovi poolt õigustatud stalinlikud repressioonid. Tahan loota, et Kesknädal jääks arukaks Keskerakonna häälekandjaks, ning väldiks edaspidi avaldamast autoreid, kes moonutavad ajaloolisi fakte ja irvitavad Eesti rahva kannatuste üle Nõukogude võimu alla.

Lugupidamisega E. Riive Pärnust
10. veebruar 2011. a.

Küsimus küsitluse kohta

2. veebruari Kesknädalas oli ära trükitud intervjuu Nikolai Starikoviga. Olles kuulnud-lugenud infot Venemaa ja selle ümbruskonna ajaloo teemal nii idast ja läänest kui ka meilt Eestist, ei tundu Starikovi väited üldsegi uudsed ja huvitavad – üsna tüüpiline imperiumimeelse stalinisti jutt. Muide, Venemaal päris levinud seisukohad, kahjuks ka täiesti intelligentsete inimeste hulgas. Ikka nii, et ümberingid on vaenlased ja vaenlastega tuleb karmilt ringi käia, muidu saab emake Venemaa hukka. Kesknädalale ei tule kindlasti mitte kasuks sellise materjali ilma omapoolsete kommentaarideta väljakäimine. Lugejale võib jääda mulje, et see ongi Kesknädala seisukoht! Või ongi?!

Lugupidamisega
Ivo Saaremäe
Kesknädala lugeja

TALLINNA TV

21. MÄRTS – 27. MÄRTS

ESMASPÄEV, 21. MÄRTS

09:55 KAVA
10:00 TeTeVeke: multifilm*
10:15 Terve tervis*
10:45 Kultuurimeeter*
11:15 KodanikuTV.
Südamelt ära*
11:45 Maailmakarikaetapp
kickboxingus
ESTOPEN 2011 Tallinn*
12:30 Kuum ja terav*
13:10 Trummifestival.
Klassikapäev*
14:10 InfoTV
18:55 KAVA
19:00 TeTeVeke: Vurr
19:10 TeTeVeke: multifilm
19:20 Teise mehe pea, 236
20:00 Pealinnapiit
20:30 TÄNA. Pealinn uudised
21:00 Kaliiber .45
22:45 KAVA
22:50 Teise mehe pea, 3/6*
23:30 Pealinnapiit*
00:00 TÄNA*
00:30 Kaliiber .45
02:15 InfoTV

TEISIPÄEV, 22. MÄRTS

09:55 KAVA
10:00 TeTeVeke: Vurr*
10:10 TeTeVeke: multifilm*
10:20 Teise mehe pea, 3/6*
11:00 Pealinnapiit*
11:30 TÄNA*
12:00 Trummifestival.
Klassikapäev*
13:00 InfoTV
18:55 KAVA
19:00 TeTeVeke: Vurr
19:10 TeTeVeke: multifilm
19:25 Õigusnõu
19:45 Dokumentaal. Mees
metsast ja mere
äärest. Jüri Ojaver*
20:30 TÄNA. Pealinn uudised
21:00 Karmid ajad
23:00 KAVA
23:05 Õigusnõu*
23:25 Dokumentaal. Mees
metsast ja mere
äärest. Jüri Ojaver*
00:10 TÄNA*
00:40 Karmid ajad
02:40 InfoTV

KOLMAPÄEV, 23. MÄRTS

09:55 KAVA
10:00 TeTeVeke: Vurr
10:10 TeTeVeke: multifilm*
10:25 Õigusnõu*
10:45 Dokumentaal. Mees
metsast ja mere
äärest. Jüri Ojaver*
11:30 TÄNA*
12:00 OTSE: Linnavalitsuse
pressikonverents
Maailmakarikaetapp
kickboxingus
InfoTV
13:15 Tallinna Noorte TV
17:00 InfoTV
18:55 KAVA
19:00 TeTeVeke: Vurr
19:10 TeTeVeke: multifilm
19:20 Terve tervis
19:30 Linnavalitsuse
pressikonverents*
20:00 Kultuuripealinn
20:30 TÄNA. Pealinn uudised
21:00 Hullusärk
22:45 KAVA
22:50 Terve tervis*
23:00 Kultuuripealinn*
23:30 Linnavalitsuse
pressikonverents*
0:00 TÄNA*
0:30 Hullusärk*
02:15 InfoTV

NELJAPÄEV, 24. MÄRTS

09:55 KAVA
10:00 TeTeVeke: Vurr
10:10 TeTeVeke: multifilm*
10:20 Terve tervis*
10:30 Linnavalitsuse
pressikonverents*
11:00 Kultuuripealinn*
11:30 TÄNA*
12:00 Dokumentaal. Mees
metsast ja mere
äärest. Jüri Ojaver*
12:45 Tallinna Noorte TV*
13:15 Inimeste lood.
Kaitsejoon*
13:45 InfoTV
18:55 KAVA
19:00 TeTeVeke: Vurr
19:10 TeTeVeke: multifilm

19:15 KodanikuTV.
Südamelt ära
19:45 IV Võitluskunstide
Maailmamängud
20:30 TÄNA. Pealinn uudised
21:00 Alternatiiv
21:15 Karm tüdruk
23:00 KAVA
23:05 KodanikuTV.
Südamelt ära*
23:35 IV Võitluskunstide
Maailmamängud*
00:20 TÄNA*
00:50 Alternatiiv*
01:05 Karm tüdruk*
02:50 InfoTV

REEDE, 25. MÄRTS

09:55 KAVA
10:00 TeTeVeke: Vurr*
10:10 TeTeVeke: multifilm*
10:15 KodanikuTV.
Südamelt ära*
10:45 IV Võitluskunstide
Maailmamängud*
11:30 TÄNA*
12:00 Kultuuripealinn*
12:30 Alternatiiv*
12:45 InfoTV
18:55 KAVA
19:00 TeTeVeke: Vurr
19:10 Terve tervis
19:20 Kuum ja terav
20:00 Kultuurimeeter
20:30 TÄNA. Pealinn uudised
21:00 Eesti lõvid
21:20 Maailma kiireim Indian
KAVA
23:30 Terve tervis*
23:45 Kuum ja terav*
00:25 TÄNA*
00:55 Maailma kiireim Indian
03:05 InfoTV

LAUPÄEV, 26. MÄRTS

09:25 KAVA
09:30 TeTeVeke: Vurr Vana-
linna Muusikamajas*
09:50 TeTeVeke: multifilm*
10:00 Hommikukohv
10:30 Kultuurimeeter*
11:00 Õigusnõu*
11:20 Terve tervis*
11:30 Garaažist välja*
12:00 Trummifestival.
Klassikapäev*
13:00 Eesti lõvid*
13:20 Maailma kiireim Indian
(The World's Fastest
Indian, USA, Uus-
Meremaa, Jaapan,
2005)*
15:30 InfoTV
18:55 KAVA
19:00 TeTeVeke: multifilm
19:15 IV Võitluskunstide
Maailmamängud*
20:00 Aleksei Turovski lood, 6.
20:30 TÄNA. Pealinn uudised
20:45 Garaažist välja
21:15 Keelatud tants
(Step Up, USA, 2006)
KAVA
23:20 Garaažist välja*
23:55 Maailmakarikaetapp
kickboxingus
ESTOPEN 2011
Tallinn, 1.osa*
00:40 Keelatud tants (Step
Up, USA, 2006)*
02:45 InfoTV

PÜHAPÄEV, 27. MÄRTS

09:25 KAVA
09:30 TeTeVeke: Vurr
09:50 TeTeVeke: multifilm*
10:00 Terve tervis
10:30 Hommikukohv*
10:30 Dokumentaal. Mees
metsast ja mere äärest.
Jüri Ojaver*
11:55 Garaažist välja*
12:25 Keelatud tants*
14:30 InfoTV
18:55 KAVA
19:00 Kultuuripealinn*
19:30 Näitleja pidupäev ja
argipäev
20:30 TÄNA. Pealinn uudised
20:45 1971 (India, 2007)
23:05 KAVA
23:10 Maailmakarikaetapp
kickboxingus
ESTOPEN 2011
Tallinn, 2.osa*
23:55 Näitleja pidupäev ja
argipäev*
0:55 1971 (India, 2007)*
03:15 InfoTV

Kesknädala meediakommentaar:

Aarne Rannamäe võiks siiski käskkirja

8. märtsil käis ETV saates "Vabariigi kodanikud" arutelu teemal, kui õigesti eestlased ikka valisid ja kui õiged poliitikud Riigikogus enamuse said ja kui usaldusväärne nüüd Eesti on investoritele, kes kindlasti märkavad vahva riigi stabiilset valikut, kuidas Reformierakond partneri valib, - kas ikka IRL-i või sotsid, ning mis lubadusi üks, teine või kolmas võitnud erakond koalitsiooni jaoks võtab või jätab.

Saade sujus ja kõik oli hästi ja väga hästi ja lausa super, kuni jutuks tuli ka Keskerakond, kellest on saanud - oh õudust! - vene partei, venelaste esindaja, kõige veneliku toetaja, ja et kogu see häbiväärsus ei juhtunud ju üldse mitte juhuslikult ja ootamatult nendel valimisel, vaid ühe saates osaleja sõnul on astunud juba pikk rida samme oma lihtsameelsete vene valijate võitmiseks, alates lepingust Ühtse Venemaaga ja Pronksiõöst, mil - kujutage ette, kui hirmus! - linnapea isegi välja ei tulnud. Samuti on venelastele kirik ehitatud (mõelge, kui kole!) ja oma valijatele suur kontsert korral-

datud ning selle kõige tagajärjel on Keskerakond oma eestlastest valijatest - aariarahvast, nagu vaataja justkui pidi järel-dama - ilma jäänud.

Vabariigi kodanikud ja "vabariigi kodanikud"

Lust ja lillepidu Venemaal, venelaste, Venemaal rahaküsimise ja kõige veneliku laushalvustamise hoos moonud aga vaataja silme all otsekohe, kui saatesse helistas keegi Villu ja sai saatejuhi Rannamäe lahkkel loal sõna. Saates äsja nii elevil-õhevil õilmitsenud näod hangusid seepeale nagu Sibula e-süs-teem valimisteõhtul. Üks Eesti

LÄHENESID OTSESTUUDIOS PEEAEGU NATSISMILE: vasakult Margit Sutrop, Hannes Rumm, Juhan Kivirähk ja Kalle Muuli. Seljaga rahva poole saatejuht Aarne Rannamäe. ETV 8. märts 2011. Foto: Virgo Kruve

mees Villu tuletas saates osalenud arvamuspippidele (kes on muidugi päevast päeva ja aastast aastasse kõigis saadetes igaks juhaks ikka ühed ja samad) meelde, et venelased, kes 6. märtsil 2011 valisid Riigikogu, olid Eesti Vabariigi kodanikud. See elementaarne meeldetuletus vapustas oma ootamatusega nii vippe kui ka vaatajaid, sest nad olid selle unustanud.

Ka neil vabariigi kodanikel on täieline õigus oma sõna kaasa öelda Eesti riigi asjades ja arengutes. Iga kodanik võib kaitsta oma õigusi oma riigis, olenemata emakeelest või sün-nijärgsest rahvusest. Me ühinesime Euroopa faktiliselt 1. mail 2004, kui keegi just ei märganud. Paistab, et saates osalenud ei tea tänini midagi sellest, missugused on kodanike õigused ühes õigusriigis, või ei taha nad neist midagi teada, või ei küüni nad mõistmiseni, et demokraatlikus riigis ei jagata inimesi "india kastidesse", nagu Villu väljendus sellise poliitika kohta, mida Eesti riigis aetakse.

Kommentaariid saatele

vanamutt 13.03.2011 16:01 Kysimus: kas on teada, kust tulevad/tulid teiste parteide rahad? Kui läbipaistev see lugu on ja kas keegi yldse kysib? Ikka venelased ja venelased. Mõõdunudnädalases Rannamäe saates sai terve moraalitsejate kamp, kes seal laua taga targutas, nina pihta, nii et korraks isegi vakatasid. Saatesse helistaja (hääle järgi otsustades vanem mees) esitas lihtsa kysimuse: kas rääkijad ikka saavad aru, millega nad tegelevad, Keskerakonna rohkem kui 130 000 häält tuli EESTI KODANIKELT ja vaid sellel on tähtsus euroopalikus mõttes. Ja kui edasi käib arutelu, kui ohtlik see on, siis peab ju arvama, et Eestil on ylaltoodud arvu võrra tõiseid vaenlasi. Rahva hulgas on tarku inimesi.

Postimehe kommentaariumist

ambuja 2011-03-11 10:28:57 Oma kamba juures võite omale igasuguseid koefitsente omistada, võite ennast nimetada arvamusiidriks. Kuid viimases "Vabariigi kodanike" saates need arvamusiidrid olid vait nagu mõkud, kui keegi Villu neile tegi selgeks, et kõik valijad on vabariigi kodanikud. Millegipärast nad arvasid, et venelased ei ole vabariigi kodanikud. Sellised arvamusiidrid on turueitete tasemel, nii on minu arvamus.

Kesknädala kommentaariumist

Venelaste kirumine muutumas laamendamiseks

Vene rahvusest Eesti kodanike mõnitamine nii kõrgete tiitliteliga saatekülaliste poolt oli šokeeriv ja ületas igasuguse mõõdutunde. Sealt jäi ainult väike samm puudu natsionaalsotsialismini, aga võib-olla

Edgar Savisaar - radikaalne subjekt

Edgar Savisaarest tahetakse teha märtrit. Seda on proovitud teha juba aastaid erineval teel ja erinevate vahenditega. Nüüd kõlab taas nii parlamendierakondadel kui ka ajakirjanikel kui ühest suust vana süüdistus: Savisaar küsis raha Venemaalt! See on argument, miks Keskerakonda koalitsiooniläbi-rääkimistele ei ole kutsutud.

RAIVO J. RAAVE teoloog ja kolumnist

Paraku pole see isegi põhjendatud argument, vaid pelk ettekääne, ja sellenagi üsnagi väänatud. Raha on eesti asja jaoks Venemaalt küsitud ikka ja alati: alates keisri ihuarstist doktor Karellist ja kunstnik Kölerist, advokaatidest ja riigisadest Jaan Tõnissonist, Jaan Poskast ja Konstantin Pätsust ning lõpetades meie Tallinna kui olümpialinna üleslõõtjate Valter Klausoni, Albert Noraku & Co-ga.

Puudulik tõlgendus-kood

Isegi minu kadunud isa* suutis Venemaalt oma maarahvale päris kena raha välja võidelda, millest sai nii kirjanduspreemi-aid kui ka Võrtsjärve mänge ja orkestripillejne - toonase kultuuriministrilt Furtevalt isiklikult. Alati on olnud pigem auasi Venemaalt rahadega eesti asja ajada.

Aga see, et Savisaar erakonnale küsis, ei ole ju tõestatud. Ta küsis Tallinnasse ehitatava kiriku toetuseks. Mis näitab tema head poliitilist vaistu ja ka võimalusi.

Info, mida vene rahaskandaali kohta on, on tegelikult eba-piisav. Selle tõlgenduseks antakse paraku kindel, ent täiesti väär russofoobia-kood - umbes nii: Ameerikast või Saksamaalt raha küsimine on OK, aga Venemaalt on ju meie vaenlane - Venemaalt ei tohi! Piibelgi õpetab, et tee endale sõpru ülekohtuse mammo-

naga. Meie lühinägelik välispoliitika on siiani Venemaalt poole seljaga, rusikas käed taskus. Savisaarele heidetakse ette, et ta tahab Eestit Venemaale maha müüa. Kulla inimesed: paremerakonnad on ju Eesti juba nii maha müünud, et siit pole enam

Alati on olnud pigem auasi Venemaalt rahadega eesti asja ajada.

midagi müüa. Ainus, mis meile veel jäänud, on avatud Venemaalt ja transiit. Ja seda, et Savisaar saab Venemaalt hakkama, näitab juba Peterburi Maria teatri sümfooniaorkestri praktiliselt üleöö Tallinna kutsumine. Informatsiooni võib olla palju, aga kui pole õiget koodi selle mõistmiseks, ei saa me teadmist, vaid müra. Savisaare puhul on müra olnud vastaste teadlik eesmärk.

Järeltulija

Juba mõnda aega käib

Keskerakonna tegijate võrgupoliitika ja hirmutamise ühtaegu. Ikka skeemi järgi: kui saate Savisaarest lahti, saate koalitsiooni, saate ministri-kohad, muidu aga jääte igaveseks opositsiooni kolletama. Mis siis Keskerakonna noortel teha? Kõigepealt tuleks aru anda, et Edgar Savisaare samastumine parteiga on riigimehele iseloomulik käitumine. Ka Prantsusmaa kuningas Louis XIV ütles: "Riik - see olen mina!" Seda tõlgendati hiljem kui suurstulemist. Vaat, kus ütles... Aga riigimees ei saagi teisiti - riik on talle oma särgist lähemal. Nii on ka Edgariga - ta ei saa lasta erakonnal laguneda. Edgar kunagi ka annab juh-timise üle, vaid järeltulijatele oma võidmise ja õnnistuse andes nagu prohvet Eelija omal ajal andis Eliisale kahekordse võidmise. Ilma Edgari võidmiseta - piltlikult ilma tema mantlita - pole järeltulijal Keskerakonnas suurt midagi teha.

Veel ei ole erakond valmis, veel ei ole inimesed valmis. Valmistumine ja valmistamine käib. Ja tõepoolest teab vaid Edgar Savisaar ise, kunas sel-

leks on õige aeg. Jüri Ratas ütleb õigesti, et Keskerakond valib endale juhi ikka ise ega tee seda teiste käskude järgi.

Riigikogu ei vali ainult rahvas, vaid ka meedia

Kuidas skandaalid tekivad? Lihtsalt - meedia kaudu. Eesti meedia on paraku praktiliselt vaid kahe omaniku käes: Postimehe grupp Kadastikuga esindatult Reformierakonda toetamas ja Hans H. Luige meedia IRL-i taga. Ja asi jätkubki

Ajakirjandus ei peegelda kunagi tegelikkust, vaid ikka ja ainult seda, mis süsteemile sobib.

vanaviisi. Kui ajakirjandus oleks selgitanud, et Reformi maksu-vähendamispoliitika ei too ei majandustõusu ega tööpuuduse kadu, vaid ainult võimendab hüperinflatsiooni, oleks inimesed "vanaviisi" jätkamisega ilmselt ettevaatlikumad olnud. Meedia kiitis selle maksualandamisloksu vaikides heaks.

Ajakirjandus on neljas võim. Võim, mida ei valita. Võim, mis loob sotsiaalset reaalsust. Ajakirjandus ei peegelda kunagi tegelikkust, vaid ikka ja ainult seda, mis süsteemile sobib.

Et Eestis üldse midagi muutuda saaks, tuleks meil vastu võtta meediamonopolide vastane seadus. Maksimaalselt 20% meediast võiks olla ühe omaniku omanduses.

Õeldakse, et parlament oli rahva tahe ja valik - "Rahvas andis mandaadid". See on muidugi tõde. Aga valimised valmistas suureniisti ette meedia. Tegelikult valisid Riigikogu rahvas ja meedia koos. Kui poleks olnud rahaskandaali, oleks Keskerakond võinud ka valimised võita, nagu Edgar Savisaar võitis need isiklikult.

Praegune meedia on meile ette valmistanud neli rasket aastat ja üritab nüüd vastutust rahvale veeretada. Kui meedia on aidanud teha Riigikogu ja valitsuse, siis hakkab ta ka neid loomulikult kontrollima. Jah, need võimud peavad neljanda võimuga koostööd tegema, muidu on neil varsti lips läbi. Meedia end

saada

oleks saate lõpuks sinnagi jõutud, kui Villu poleks oma kohatu kõnega eufooriliste kiitlejate hoogu maha võtnud. Villu täitis oma kodanikukohust ja kutsus maksumaksja raha eest töötava televisiooni eetris verbaalselt laamendajaid korrale. Eesti televisiooni tehakse muide ka kirutud venelaste raha eest.

Loodetavasti ei saa saatejuht Aarne Rannamäe selle Villu-apsaka eest nüüd käskkirja! Ta lõpetas "Vabariigi kodanikud" sõnadega, et saab käskkirja, kui saade lubatust pikem on ja "Aktuaalsele Kaamerale" n-ösisse sõidab. Kui aga saatesse helistajad nüüd hoopis ära korjatakse - Reformiringhäälingus poleks see ime! -, siis olgu vähemalt Kesknädala lugejatel teada, mispärast.

Saates osalesid Eesti esietik Margit Sutrop (kes võtab järjest rohkem sõna kahjuks vaid omaenda ilmavaadet propageerides ja teisi alavääristades), Hannes Rumm (kes saate ainsa erakondlasena ei jätnud kasutamata võimalust kiita ainult sotsiaaldemokraate), Kalle Muuli (kas tõesti leidub veel midagi, mida me ei tea, mida ta ütleb?) ja lõpuks ainsana viisakaks jäänud Juhan Kivirähk, kes karistuseks muidugi ka kõige vähem sõna sai.

piirata ei lase. Meedia pürgib absoluutsele võimule.

Ainus, kes on meedia jaoks liiga radikaalne, on Edgar Savisaar. Tema ei allu meedia võimule. Mäletate "Eesti Ekspressi" suurtükkide, kahe vaieldamatu tippajakirjaniku täiesti läbikukkunud, lootusetult allajäänud intervjuud Edgar Savisaarega valimiseelses, 23. veebruari lehes. Savisaar on radikaalne subjekt – sestap ei võta teda ükski maine võim.

Mina usun, et tal on ka kõige kõrgema kaitse, võidmine ja mis olulisim – kutsumine Eesti maa ja rahva jaoks. Kahju, kui me sellest liiga hilja aru saame.

*Toimetuselt: Autori isa oli Kalev Raave, nõukogude ajal toimekas ajakirjanik, majandijuht, ühiskonna-, teatri- ja kirikutegelane. Eesti vabanemise murrangu-aastail ehitas, suuresti rahvakorjanduse toel, rusudest üles Halliste kiriku Viljandimaal.

Eesti poliitiline patoloogia

Hullus on üksikute juures midagi harvaesinevat – ent gruppides, parteides, rahvail ja ajastuil on see reegel.

Friedrich Nietzsche

Eelmise „vaikiva ajastu“ algusest 1934. aastal tänini on Eesti meedia materiaalse tegelikkuse varjamiseks igasugu müüte ja illusioone loonud. Järgneval neljal aastal on oodata elektrihinna tõusu poole võrra, eurotoetuste äralangemise tõttu riigieelarve vähenemist veerandi võrra, haigekassa reservide ammendumist ja sündivuse langust, mis senise poliitilise kursi jätkudes teeb rahvale lõpu. Elu normaliseerimise asemel rünnati valimise eel ja rünnatakse üha jõhkramalt edasi Edgar Savisaart, Keskerakonda (KE) ja Tallinna linnavalitsemist. See kõik küünib juba hullumeelsuseni.

KARL LUST
Tartu, SDE asutajaliige

Surmatee algus

Loodus on seadnud, et distressi korral hakkavad selgroogsete organismis tööle enesehävitusmehhanismid.

Midagi analoogset toimub ka riikide ja rahvaste elus, sest väline kallaletung mõjub seesmise kaudu. Halva seisu tunnusteks on konfliktus, kiusamine, rahva huvidest võõrandumine, vastutustundetus. Viimast on iseloomustanud Eestis 40-protsendine toetus enamlastele 1917. aastal ja sama suur toetus Reformierakonnale (RE) nüüd. Mõlemal korral on ühiskonnas eluohulik ülepinge. See rikub ühiskonna tagasiside – valitsusparteide kritiseerimine on sama taunitav kui okupatsioonijal.

Nõukogude aja lõpul oli meie peamiseks valupunktiks vähemusse jäämine omal maal ja allesjäämine üldse. Olukorra parandamiseks nõudis Lennart Meri loomeliitude pleenumil 1988. aastal igale lapsele kuus 90 rubla (*ligi keskmine kuupalk – Toim.*), mis kompenseeriks lapsele tehtavad kulutused. Sündivus tõusis samal aastal enam kui kahe lapseni naise kohta, mis oli 1980. aastate kõrgeim.

Mart Laari šokiteraapia ja reformide tõttu langes 60% elanikest alamklassi ning veerand lastest sattus absoluutsesse vaesusse. Iga vanem tahab oma lapsele eeskätt elamisväärselt elu, ja seepärast pole ime, et sündivus langes ligemale kaks korda ning on praegu veidi tõusnud tänu sünditusealiste suurele arvule. Eesti rahvastikukadu osutus üheks kõige suuremaks kogu maailmas!

Tasub meenutada, et nõukogude ajal oli leib söögikohtades tasuta ja poes üsna sümboolse hinnaga, liha müüdi tublisti alla omahinna,

nii et paremate toiduainete saamiseks tuli sabas seista. Uus majandus vähendas liha- ja toiduainetoodangut kolm korda ja piima- toodangut viis korda, milles on oma osa rahva ostujõu langusel. Leiva hind tõusis Tiit Vähi valitsuse esimese saja päeva jooksul viis korda, kivisõe hind 150 korda (nominaalhindades). Tekkisid prükkarid ja kodutud. Paljudele muutus elumõtteks eluspüsimine, vähesed said karjääri ja raha teha, mis aga on takistanud laste saamist. Reformid tõid kaasa kaose ja segaduse nagu plahvatus. Ühiskonna senised, sh igavesed seadused ja moraalnormid lakkasid toimimast (plahvatuste kohta vt J. Lotman „Hirm ja segadus“, 2007).

Südametuseks sai kedagi süüdistada ajutises kooselus, abordis, suitsiidis, eutanaasia-ihaluses, narkomaanias. Tapmist arv kasvas hüppeliselt. Poliitiline võitlus käis rahvavõimu (demokraatia) ja rahavõimu (plutokraatia) vahel. Rahvarindele ja temast välja kasvanud parteidele oli esmatähtis inimene ja rahva säilimine, paremjõududele – raha ja omand, mis saadi kas tagastamise või ärastamise teel. Eesti põhivastuolu on töö ja kapitali vahel, sest kesktee peeti teostamatuks. Lääne-Euroopale, eriti Soomele, tagas sõja järel edu ja arengu solidaarsus ning sotsiaalne turvalisus. Eesti eliit põlastas mõlemat, mistõttu oli meie rahvas ebakindel, mõned šokeeritud ja vähesed taipasid, mis ühiskonnas toimub.

Laari ideoloogia järgi ühiskonda polevatki. Poliitpropaganda muutus paremäärmuslikuks, keskendudes raevutektitamiseks poliitskandaalidele, mis varjutasid sotsiaalkatastroofi, ning levitas isikliku edu müüte, utoopiaid ja illusioone. Rahvas nõrdis, sest ebarealsed unistused ei täitunud. Elu läks kiiresti allamäge. Hukatuse tootjat nähti Rahvarindes (RR), mitte aga kapitalismis. KE-d süüdistati kõiges võimalikus ja võimatus ka siis, kui võimul olid teised.

Süütunnet Teise Eesti ees varjati nende süüdistamisega, kes kapitalismi hammasrataste vahele jäid – nii ei pidanud nende heaks midagi tegema. Samas leidsid RR, KE ja SDE, et iga inimene väärib inimväärselt elu. Oma olemasoluga meenutas RR nii kaotatud

mõistust, millega me võitsime, kui ka inimlikkust, mille eest võitlesime. Valged jõud, kes taotlesid isiklikku rikastumist mis tahes hinnaga, kartsid neid rohkem kui surma või Venemaad.

Uue Eesti sümboliks sobib paremale kreeni kaldunud ja autosid täis parvlaev „Estonia“, mis uppus kiiresti. Võimatu oli andestada neile, kes selle eest hoiatasid. Laim ja vihkamine hävitavad sageli lisaks süütlele ohvrile ka süüdlase ja kaasajooksikud. Ei saanud ega saa elust kõrvale tõrjuda väikesel rahva suure osa eluliste huvide kaitsjat ning temast teerulliga üle sõita, hävitamata rahvast ennast.

„Ilmeksimatuse sündroom“

Valitsevad parteid põevad koos rahvaga „ilmeksimatuse sündroomi“ (T. Saarts, PM 9.11.2010), millel on võimekusluulu tunnused. Juba 18 aastat tambitakse meile pähe, et maailm eksib, ja ain-

pooled inimesed elavad peost suhu – aga meil oneelarvesiiski tasakaalust!

Meie ebanormalsele poliitikale ei otsitud Eestis alternatiivi isegi riigi suurima kriisi ajal, samas kui Põhjamaad on sotsialismile üles ehitanud maailma parimad riigid. Ärevust tekitab ühiskonnas allikakaitseadus ennetavate kahjuhüvitistega vale ja laimu eest (656 SE). Hannes Rumm pidas seda isiklikuks kättemaksuks Eesti ajakirjandusele. Nõukogude ajal istusid dissidendid, kes julgesid tõtt rääkida, sama süüdistuse alusel Siberis ja kogu rahvast hoiti pideva hirmu all. Enamik inimesi elas selle kergelt üle, sest reeglid ja piirid olid täpselt paigas.

Nüüd on 20 aastat valitsenud paranoia, kaldutud nii sõnades kui ka poliitikas äärmustesse, ühiskond lõhestatud eri gruppidesse, parteide vaen ulatub kompromissituseni.

Väljapääsmatuse tõttu käib julm ärapanemine. Pole võimatu, et jõuame stalinlikku

Need ei ole reaalsed seosed asjade vahel. Usk üleloomulikku tekkis kiviajal, kui tege-likke põhjusi ei teatud ja kõiges otsiti süüdlast. Varauusajal, kui võidukäiku alustas raha ja usk omaenda mõistusesse, hakati põletama kümneid tuhandeid nõiduses süüdistatuid, kuna ei suudetud seletada kurjust ja katastroofe kiriku valitsetud ühiskonnas. Kõige rängemaks kuriteoks peeti usus kahtlemist. Meil on sarnases rollis „punased professorid“ ja need vähesed ausad inimesed, kel on julgust ja vahel ka luba sõna sekka öelda.

Revolutsioonid on näidanud, et nad „söövad oma lapsi“. Omade poolt hukati nii Inglise kui ka Suure Prantsuse revolutsiooni väljapaistvad tege- lased. Stalin lasi hukata kogu Lenini-aegse parteijuhtkonna ja „vana kaadri“. Laulva revolutsiooni kangalastest pole kedagi RR-is tehtu eest autasustatud, küll aga moraalselt hävitatud ja elust kõrvale tõrjutud.

OLID AJAD: Rahvarinde üritustel Mati Hint, Rein Veidemann, Siim Kallas ja Heinz Valk olid 20 aastat tagasi olulised rahva liidrid. Täna seks on vaimuinimesed võimult taandunud.

ult meil on õigus, meie peame maailma õpetama. Majandus- edu oli illusoorne, tulenedes vara müügist, ja praegu oleme totaalses kriisis, mida ka mitmed rahvusvahelised organisatsioonid (IMF, OECD, Euroopa Keskpank, ÜRO) on meile öelnud, andes nii nõuan- deid kui ka hoiatusi.

Meil pole isegi raha ega taht- mist sajatuhandeliste töötute armeed ümber õpetada. Tuleviku rikuvad ära nälgu- ses ja arenemisvõimetuses lapsed; teine osa on ülehellitatud, kõik on ajupeetud. Eestis puudub diskussioon eri diskursuste ja parteide vahel, konsensusel ja kokkulepetest rääkimata. Kõik on „poliitbüroos“ otsustatud nagu enne *perestroika*’t. Iivi- Anna Masso ei pea vajalikuks- ki, et riik kaitseks eri ideo- loogiaid (PM 18.09.2010), kuigi meil on vasakäärmuse asemele tulnud paremäärmus, mida praktikas peaaegu kusagil pole viljeldud. IRL ja RE teevad maha isegi tsiviliseeritud maailmas tavalise astmelise tulumaksu; rahvas usub, et parempoolsus on parem ja madalad maksud (eriti Venemaa omale lähenev tulumaks) jäätavad meile rohkem raha kätte, kuigi

tüüpi ettearvamatusse hirmu- riiki, kus meedia on „sõna- vaba“. Üha olulisemaks peeta- kuse ustavust RE-le ning KE pooldajaid kiusatakse taga ja põlastatakse. Hirm töökohta kaotada on võrreldav hirmuga Siberisse sattuda. Sellises õhustikus on mõistetav Priit Pulleritsu soov jätta moraalselt valimisõigusest siit ära läinud inimesed, kes on mujal näinud normaalset elu.

Vaenlase kuju ja nõdrameelsus

Paranoiline isik võtab tege- likkusest tavaliselt õiged fak- tid, mille seob süsteemi hai- guslik mehhanism. Mõtlemise ja käitumise aluseks on absurd, mida kogemus ümber ei lükka. Oma väidete kasuks otsitakse üha uusi tõendeid. Ühiskond- lik psühholoogia on alati olnud paranoiline.

Pullerits kirjutab, kui Ksenja Balta astus KE, et see on kurat- lik tehing, kus hing müüakse vanakuradile ja et seda teinud sportlastel ja artistidel on hakanud kutsealal halvasti minema (PM Arter 5.09.2009). Eve Heinla pärib, kas lin- naisasid kimbutab needus, kui Jüri Pihl lahutas abielu (ÖL 17.09.2010).

Edgar Savisaar oli keskne kuju, kes juhtis meie iseseisvus- ja vabadusliikumist, kuid teda süüdistatakse paranoiliselt soovis „Eestit Venemaale maha müüa“. Seda aga oleksid teinud hoopis need, kes elek- trijaamu ja raudteed erastasid, sest viimaseks ostjaks oluks ikkagi Venemaa. Eesti müüdigigi, mis sest et Läänele, ning ainuüksi pangad viivad siit aastast välja miljardeid. Venemaaga kokkuleppele jõudes hoidis RR juht ära Kirde-Eesti „riigi“ tekke. Talle etteheidetav kodakondsuse „nullvariant“ on natsionalis- tide laim või haige fantaasia. Negatiivne kuvand loodi talongidest, kuna nende eest sai ettenähtud kaupa alati odavalt osta. Talongid olid esialgu oma rahast ehk olulisemadki, sest takistasid venelastel Eestit tüh- jaks osta. Valitsusvastased üri- tasid pealinnas leivapaanikat tekitada, kuigi jahu oli kül- luses. Ka võiga sai probleeme tekitada.

Püüdes Savisaarele lõplikku pauku panna, korraldas Andrus Ansip riigi julgeolekule oht- liku Pronksiöö.

Järg internetis
www.kesknadal.ee

Nädala juubilar ANTI LIIV 65

Kolleeg Anti Liiv saab täna, 16. märtsil 65-aastaseks. Kuna tegemist on ka poliitikas tuntud inimesega ja tervelt kaks koosseisu Riigikogu Keskerakonna fraktsioonis töötanud parlamendisaadikuga, võiks sel puhul pikemalt peatuda teemal "Psühhiaatrid poliitikas".

Iga ajajärk esitab oma nõudeid. Aja nõuded mõjutavad inimese käitumist alateadlikultki. Mõeldes taasiseseisvumisele võib märgata üpris kummalist nähtust. Eesti poliitikas on olnud psühhiaatrite osakaal erandlikult suur.

Vene ajal hoiti arstid (ja arstid ka ise hoidusid) ühiskonnaelust kõrval. Nendega võim ei arvestanud, sest neid peeti võimu suhtes jahedateks. Arstid teadsid inimlikest vaevadest ja muredest palju ning täpselt, sest neile usaldati kogu suhtumine selle roosa udu kohta, mida püüdlisid levitada punapasunad. Psühhiaatritele avati hingelised kahtlused, vastuolud ja üleelamised. Loomulikult tuli hingearste avalikust elust eemal hoida. Kes teab, mis kostma hakkaks, kui võimalus antaks.

Arstide ajupotentsiaal seisib avalikkuse jaoks kasutult. Ainult sanitaarharidustöö jäeti nende väljundiks.

Vene ajakõige suurem kahju tehti meie psüühikale. Inimesed elasid skisofreeniliselt, samaaegselt kahte elu - mõeldi üht, räägiti teist. Kipume juba unustama, et seltskonnas läksime kergesti üle sosinkõnele, et ei kuuleks need, kelle kõrvadele see polnud mõeldud. Emade tööväliseks ühiskondlikuks koormuseks kujunes traavimine vorstijupi järele. Jõulukuuski lubati müüa peale

jõule, kõnelemiseks suruti peale võõrast keelt, korterid anti sisetoodutele. Rahulolematust aitasid maandada psühhiaatrite kõrval.

See, mida täna seletatakse stressina, oli tollase põlvkonna igapäevaseisund. Psühhiaatrite põhimureks ei olnud vaimu-, vaid hingehaigused, sest riik oli sinna aastakümneid sülitanud. Muutumatu lootusetus kujundaski psühhiaatri hingearstiks. Depressioon oli tavaline.

Ja kui ühiskonnas saabus karjalaskepäev, tormasid ka arstid ummisjalu vabasse õhku. Esimestel vabadel valimistel oli usaldus arsti vastu võrratult suurem kui partorgi vastu. Valija usaldas psühhiaatritele oma hääle, sest ta oli neile oma hingesaladusedki reetmist kartmata usaldanud.

Täna on uskumatu koguda ringkonnas üle poolte valijahääletest, kuid isegi sellist au ja usaldust on valijad arstidele osutanud. Lõppude lõpuks olid arstid ainsad, kelle kutseks oli ravimine. Selles olukorras usaldati ka ühiskonna ravimise mitmele psühhiaatritele. Psühhiaatrid, naiivsed optimistid nagu nad olema peavadki, pakkusid vabatahtlikult oma osa ühiskonna vaimu tervendamise töös. Keskerakonnaga liitumise kasuks kõneles arstidele erakonna selge sotsiaalne hoo-

Scantpix

SÄRAV ISIKSUS: Täna juubilar, psühhiaater Anti Liiv eristub kõrge lugemuse, hea sõnaseadmise ja suhtlemisvalmidusega. Ta on teinud erakordse topeltkarjääri arsti ja parlamendipoliitikuna, olles olnud Narkoloogiahaigla peaarst ja Riigikogu väliskomisjoni esimees. Olnud hea pereisa, kasvata-des koos abikaasa Suliko Liiviga (Tallinna Ülikooli professor) üles poja ja tütre. Kui dr. Liivile midagi ette heita, siis ainult autojuhilubade puudumist, mida ta aga ise oma hea tervise aluseks loeb. Eriti armastab ta oma tervist taastada sünnilinnas Kuressaares. Önnitleme!

livus ja ühetaoline suhtumine oma riigi kodanikesse, vaatamata nende varandusele, soole, rahvusele. Arstide osalemine oma riigi ülesehitamisel kinnitas inimestele lootust õhustiku paranemisele. Psühhiaatriaeripära on tema hõlmamatus, piiritlematus. Absoluutne usaldussuhe on ravi eelduseks. Selle erialani jõuavad elu kutsega, avara ilmavaate ja laiade huvidega isikud, kel on seletamatu mõjutusjõud. Nad on naiivsed idealistid, kes ühesuguse entusiasmiga püüavad ravida nii inimhinge kui ka riigivaimu. Murdeajastu nõudis selliste omaduste leidmist. Ja valijad alateadlikult soosisid neid.

Uuesti kokku tulnud Riigikogusse (VII, 1992) valiti kaks psühhiaatrit - Jaak Herodes (SDE) ja allakirjutatu (KE). Järgmises koosseisus olid Keskerakonna saadikutereas uustulnukateks juba tänane juubilar, psühhiaater Anti Liiv ja närviarst Tõnu Kauba. KE-skandideerinud arstide arv kasvas kahekohaliseks. Kohalikeks võimuesindajateks valiti veelgi enam psühhiaatrid: Vladimir Kukk, Anti Liiv, Arvo Haug, Jüri Ennet, neuroloog Andres Ellamaa ja mitmed teised arstid, hiljem Viktor Vassiljev, Peep Põdder ja paljud teised. Teistes erakondades on kandideerinud psühhiaatriaprofessor Airi Värnik, Imre Rammul jmt.

Kurjad keeled on rääkinud, et valija saatis psühhiaatrid parlamendisaali teatud laadi järelevalvetegemiseks. Kinnitan lugejale, et see ei ole nii. Pigem soovi-

taksinaeg-ajalt uhkustunda oma valitute tegevuse üle.

Tänaseks on arstkonna naiivne optimism taandumas. Koos sellega on kadumas soov osaleda poliitikas. Reaalsuse karm mateeria on tunginud arstide, isegi psühhiaatrite teadvusse. Täna on arstidele avali ka paljud muud lüüsid, väravad ja eelkõige piirid.

Äsja lõpetanud Keskfraktsioonis tegutses arstidest Nikolai Põdramaagi. Äsja valitud Riigikogus on kõikidest erakondadest ainsa arstina vaid Viktor Vassiljev KE-st. Kahju, et nii vähe! Sest mida enam arste parlamendis, seda vähem vaenu, vastandamist ja mustamist. Arstide vähesus on tõstnud ametipoliitikute ja parteibroilerite osakaalu. Üldi-selt ei ole arstid valmis ka lõpliku loobuma oma kutse poliitikuameti kasuks.

Esimene laine psühhiaatrid Eesti poliitikas kinnitas, et nad oskavad ühiskonda ravida. Täna poliitiline keskkond kipub taas kahestuma. Seekord rikasteks ja vaesteks, headeks ja halbadeks, mustadeks ja valgeteks. Tekitatud on usalduskriis. Üha enam inimesi pöördub taas psühhiaatri poole oma hingevaluga.

Psühhiaatrid ja arstid, olge valmis taas kandideerima!

Dr Anti Liiv aga töötab praegugi oma erialal Lasnamäel sihtasutuse Anti-Liew & Hingehooldus psühhiaatri-konsultandina.

Arvo Haug

VOLKS-WAGEN TONN INGLISE AUTO				AUTO ... GRAAF (MEDITS.)						VOLT
					KRIIPS LÖHNA- VAIK					
	PLAATINA NOOT 2 PÜSTOLIT		... RO (LAEV)	SAGE LÜH. INGL. K. EESSÕNA VASTA- MISELE					VOLDEMAR VÄLI ... VARJUN	
										!
				... EVER AUTO IHUTE						! VENE NAISENIMI PUNANE VÄRVAINE
		... CIVIC JÕGI P-AMEE- RIKAS	... EENTÄLI (RAADIO- AJAKIRJ) VÄE ÜKSUS	HUUDSÕNA ... LUXE NL RIIGI- TEGEL	VANUSE PALUV	END. MINISTER AASTA	EESTI LINNAS HALD UK- SUS VENE- MAAL			
100 KG LOOMAS		FILOSOOF, RIIGI- TEGELANE (N+E)						LUE+ RIIK AASIAS NII JA... KEN...		
			EMAKAS NULL KUNSTNIK	"... TASKUS" (MEESKON- NAMÄNG) ARGOON KAUN- VILJALE		VASTSEKS HYNDAL... ... FASO (RIIK AAFRIKAS) ... VÄRV BURUNDI RAHVA ESINDAJAT KAABUS- PÜHVEL			VAARIS- KIVIDE MÕOT- ÜHIKUT MINU PAPAGOI	LIND 4. KULA SAA- REMÄAL
										BOOR SUURRIIK ILUS
			NOOT VENE AUTO VELLO ORUMETS		KULTUUR- HARIDUS+ AMETI- ÜHING REIN LAUKS			AJAKIRJ. (N+E) PAIKE- INGL. K. IRIIDIUM		ABA... IRIIDIUM TOLA GÜNNAR AARMA
								...KAUN+ LEST VAIMULIK (N+E) ANNO		
								... ROVER (AUTO) PIANO		SUUNDA KULD URAAK
										ENERGIA- SALVES- TIKS

"Kuule, nad proovivad...!"

"Rahvatarkus ütleb: nunn..."

Ninasarvik: "Rahvatarkus ütleb: nunn..." " ... proovis ka ja sai lapse." Arv: "Kuule, nad proovivad...!" " ... sind ikka maha võtta!"